

35

מדינת ישראל

משרד הממשלה

משרד

מס' תיק

חטיבה: משרד התיירות
 תת חטיבה: משרד התיירות - לשכת השר
 שם תיק: השר משה קול - ועדת השרים לענייני שירות תלמודי שיבות בצה"ל לשכת

סימול מקורי: תקופת החומר: 10/1969-2/1968
 מזהה פיזי: 8054 / 16 - ג
 25/08/2014

שם: לשכת השר משה קול - ועדת השרים
 8054 / 16 - ג
 מזהה פיזי: 2494569
 מזהה לוגי: 61.1/13 - 56
 כתובת: 03-312-01-10-05
 מס פריט: 25/08/2014

מס' תיק מקורי

מחלקה

בני הישיבות וגיוסם

מאת
משח צבי נרזה
ישיבת בני־עקיבא, כפר הרואה

הוצאת גוילין, ה'תשכ"ח
תל־אביב ת"ו

א.

למראה ההסתערות הזועמת, למשמע הדיבורים
 הבוטים המעליבים על בני־ישיבות, מתקבל הרושם
 שפתאום פרוחה מראשיהם של רבים כל ההיסטוריא
 הישראלית. שפתאום נשתכח הדבר הפשוט והידוע לכל:
 כי עוד בטרם היות לנו מדינה, ובטרם היות לנו צבא
 לא חסרו לעם, ל"מדינה בדרך", בנים שמסרו נפשם
 בכל עת־מבחן על קיום־האומה, על כל היקר והקדוש לה,
 ובנים־חיילים אלו, צמחו ועלו אך ורק באהלי־
 תורה, שם גדלו והתפתחו, ומשם שאבו את העוז ואת
 האומץ.

העם לדורותיו ראה בבני־התורה חלוצים־מתנדבים
 המוותרים על יתרונות חמריים־פרטיים, ומקדישים עצמם
 לערכים רוחניים שנשמת האומה תלויה בהם. ראה אותם
 כחיילים, ומשום כך דאג לצרכיהם, לכלכלתם,
 והעניק להם תנאי־קיום למען יוכלו למלא משימתם
 כהלכה.

הישיבות עמדו במרכז דאגת ראשי־הציבור, ובכל
 מקום שהצליחו להקימן ולבססן — התפתחו חיידהדות
 תוססים, הבנים־הבונים נתנו דעתם לכל צרכי הכלל.

חזקו כל בדק. ומהם יתד ופינה לבנין החברה בכל
דבר שבקדושה וכל מעשה שבחסד.

משיירי הישיבות נתפרנסו תנועות גדולות בישראל.
הבאים משם הביאו אתם גם ידיעות וגם תכונות אופי
חיוביות. ועל כולן — דבקות במשימה, מסירות ללא
שיוור. תנועת העבודה בישראל, קבלה גם היא לא מעט
מאלה ששנו בילדותם בישיבות. וכשגלו מן הישיבות
הביאו אתם כושר־ניתוח ועומק־הבנה. התמדה, נאמנות
והקרבה.

וורשה נא להוסיף ולומר: הנכונות המקובלת
לחרוף נפש בשדה־הקרב, מצויה גם בין אומות־העולם.
אולם אם בצה"ל מתגלים גילויים מופלאים, הרבו
למעלה מן המקובל באומות. מן הרגיל בצבאות הגויים,
הרי המקור למוראל הגבוה הזה, הוא דוקא המעין הסמוך,
הנובע ובא בצינורות־פלא מאהלי־תורת־ישראל. צוה"ל
יונק את כחו המיוחד לא רק מאימוני יום־יום קשים
מפרכים. אלא גם מדורות של יהודים שחונכו למסירות
נפש למען ערכים רוחניים. של יהודים שלימדו
בישיבות להעדיף חי־עולם על חי־שעה. צרכי־אומה
על צרכי־יחיד, שיהיו מוכנים בכל עת ובכל שעה
למסור נפשם על קידוש־השם.

מסירות־הנפש הישראלית המקורית הזאת, מסירות
נפש על ערכי־רוח, עשתה בשעתה — בתחילת התגלותה
— רושם גדול בעולם: „חידוש הוא שנת־חדש
או בהיסטוריא האנושית: בני עם אחד מוסריים את
נפשם על קיום אמונות ותורות“ (פרופ' יצחק בער,
„ישראל בעמים“ עמ' 29).

ממשיכי איתה מסורת, חניכי אהלי־התורה, לא

הכזיבו גם בדורות הבאים. הם הוכיחו את עצמם בכל החליפות והתמורות. עשו מלאכתם באמונה בימים של שלום. ועמדו איתנים על משמרתם בימי סער וסופת.

אף בדור האחרון רבו התופעות הממשיות של מסירות נפש מצד בני־הישיבות. שאלו נא את פי פליטי החרב של מלחמת־העולם־השניה. פליטי פולין וליטא בימי עברה וזעם — ימי כניסת הגרמנים מצד אחד והרוסים מצד שני. באיו גבורה עילאית עמדו בני־הישיבות על נפשם ונפש־תלמודם. עם איוו סכנות התמודדו — ומהם גם נפלו חללים — במאבקם שלא תועם גחלת־תורה בישראל.

פרשת ישיבות־המחותרת ברוסיא הסובייטית. עודנה שאכת לפרשיות העלומות אשר טרם נכתב עליהן. הדרך הפרשה הסתומה הזאת. ראוי להביא עובדא זת — מעשה־הרב אשר עושיו זכו להגיע לארץ ישראל. היו שלשה בחורי־ישיבה צעירים ברוסיא הסובייטית. אחד כבר איננו בחיים. השניים — יבדלו לחיים ירוכים — הם אתנו היום בירושלים. לאחר שנשללו את אפשרויות לימוד־תורה. לאחר שנסגרו עליהם מורי היציאה הליגלית מהמדינה אשר גזרה ואסרה על לימוד תורה. החליטו לעבור את הגבול והיו מה למרות הידיעה הברורה כי הנתפס שם אחד־דינו: מות ביריה. בליל הורף מושלג. עטופי סדינים לבנים — שיכלו ליהפך כל רגע לתכריכי מתים ירויים מתגלגלים קדמם — חרפו נפשם ועברו את הגבול הסובייטי־פולני. הם נתפסו בצד הפולני. ובנס לא הוחזרו לרוסים ונשארו בחיים).

דור הולך דור בא ומסורת הישיבות נמשכת והולכת. גם בהוה קיים דור צעיר של בני־תורה שכולו להט־מסירות, שרבים בתוכו גילויי ההקרבה. הוא מוותר על יתרונות חמריים. ומקדיש שנה אחרי שנה משנות חייו הצעירים, ללימוד־תורה במרחביה־במעמקיה, ללא כל חשבונות פרטיים. שעות־יום־ולילה המבזבזות אצל נוער רגיל על בילויים שונים. קודש הם אצל בני־תורה לשקידת־לימוד. להתעלות רוחנית.

לא רואים אותם בקולנוע ולא בדיסקוטקים. לא בפיקניקים ולא בהתגודדות ההמוניות על מגרשי הספורט. ניצבים הם איש איש בעמדתו. איש איש בבית־דרשו. עולמם — עולמה של תורה.

הרבה שבחים נאמרו באחרונה על הנוער הישראלי, וכידוע אין הנוער הדתי מן הגרועים שבנוער. זהו עוול. אפוא, להציג דוקא את הטובים והמעולים שבנוער הדתי — את בני הישיבות — כמשתמים. זה נוגד את ההגיון, ומסלף את המציאות.

אם לפנינו תופעה תמוהה, אם מהדהדת בעולמנו שאלת־תוכחתו של משה רבינו „האחיכם יצאו למלחמה ואתם תשבו פה?" אין לפטור את התופעה הזאת בתשובה קלה ופשטנית — משתמטים! — אלא חובה עלינו להתעמק ולהבין את הדבר לאשורו.

ובכן: ראשית דבר יהיה נא ברור ומודגש, כי אם מישהו חושב שהעובדה שבנים אלה אינם מגיעים לצה"ל בגיל המקובל — זוהי אשמה, הרי לא אשמת בני הישיבות היא אלא אשמת ראשי הישיבות.

בני הישיבות אינם אשמים, אינם משתמטים!
חלק ניכר מבני הישיבות היה מתגייס ברצון לצה"ל
במועדה, וממלא כל משימות הצבא שכם אחד עם חבריו
בני גילו, ולא רק כמלא משימות חובה, אלא גם מצטיין
(רבות הדוגמאות של בני ישיבות שהצטיינו בקרבות,
שבהתנהגותם ליוספת שמשו דוגמא לחבריהם, שהעלו
בהרבה את הרמה החברתית-התרבותית בצה"ל).

אולם כמו כל חייל שאיננו ממלא תפקיד קרבי,
באשר רותק לתפקיד חיוני אחר, ככל חייל במחסן
הנשק, על יד שולחן הכתיבה או שולחן המעבדה, שאין
הוא רשאי לעזוב את מקומו, אעפ"י שמאוד היה רוצה
להצטרף לחבריו בחזית, כך גם בני הישיבה רתוקים
הם למקומותיהם ללימודם בפקודת מפקדיהם רבותיהם
על פי רבותיהם אלה הם ויתרו על קריירה אישית
על פיהם ויתרו בהרבה מקרים על חיי שפע וקיבלו
עליהם עול חיי צנע, ועל פיהם רובם דוחים גיוסם
לצה"ל לשנים יותר מאוחרות, גם כשדחיה זו מציקה
להם מאוד (ביחוד בגיל צעיר עת טרם עמדו על דעת
רבותיהם).

וכיון שכאמור לא על בני הישיבות התלונות
אלא על ראשי הישיבות, חובה היא להסביר דעתם.
לנסות להבין לרוחם של המפקדים המרתקים מאות
צעירים ואינם מוכנים לשחררם.

ג.

ראשי הישיבות מאמינים באמונה שלמה שאין קיום
לעם ישראל בלי תורה, שאין משמעות לארץ ישראל
ולמדינת ישראל בלי בני-בונים לומדי תורה, הדבקים

בכל לבם ובכל נפשם במשימתם בכל אורח־חיהם. הם סבורים כי אנו זקוקים להגנה־רוחנית מרובה. כי לא רק על גבולות גיאוגרפולטיים יש צורך לשמור. שכן גם סכנות רוחניות אורבות לנו. ורבה המסירות וההקרבה אשר יהיה עלינו להשקיע בכדי להתגבר על משברי־הדור. על אתגרי־התקופה. מבחינת קיום האומה — התבוללות רוחנית אינה פחות חמורה מ־השמדה פיזית.

המאמצים הבטחוניים הם למען האומה, ולא להיפך. אם ח"ו הבוק יבוק רוח האומה. יתרוקן מתכנו. יתייבש מלשד־הדורות — גם כוחו הפיזי יחלש וילך. כשאין למען מה להלחם — אין אומץ למלחמה.

גם עתה שכבר זכינו לעצמאות מדינית. עדיין אין עובדא זאת כשלעצמה מבטיחה את הרציפות הרוחנית של האומה. רוח האומה עודנו זקוק — ותמיד יהיה זקוק — לטיפוח מסור ולהגנה מתמדת. ואין אנו יכולים להרשות לעצמנו דילול־המעינות. גם המסתפקים במינימום של תודעה־יהודית להמונים. צריכים לדעת כי אלה לא יגיעו למינימום אם לא יהיו בתוכנו יחידים המגיעים למכסימום. צה"ל שומר על הגוף. והישיבות — על הנפש. צה"ל מגן על היהודים הנושיבות מגינות על היהדות.

ראשי־הישיבות הותיקים. אשר הוותק שלהם מגיע לעשרות שנות מסירות לקיומן של הישיבות. אשר עברו עליהם מוראות שתי־מלחמות־עולם. ובכל טלטוליהם ונדודיהם נשאו על שכמם את שארית־בני־התורה. ולכל מקום שגלו גלתה ישיבה עמם — בשבילם כל בני־ישיבה הוא חייל העומד על משמרתו. ורבה בלבם החרדה

לכל היול וחיויל, לטיפוח התמסרותו ולהעמקת הכרתו, הם גם חותרים להפוך חלק מהם לצבא־קבע אשר משמרת התורה תהיה תפקיד־חיהם, אשר ממנה לא ימושו — „כי הם חייגו ואורך ימיגו“.

ניקח לדוגמא את אחד מראשי הישיבות הותיקים — הרב מסוניביץ, עשרות בשנים הקדיש לתורה ולישיבות, כשחרב עליו עולמו בגולה עלה לא״י והקים ישיבה לתפארת, אשר בראשה מתנוסס הפסוק „ובחר ציון תהי פליטה — והי קודש“. הוא אינו מסתפק במועט, במרץ בלתי־נדלה הוא מוסיף והולך, מגדיל ומרחיב. בגיל שאחרים פרשו כבר מפעילות־כלשהי, הוא עודנו עושה ימים ולילות בדרכי־גוד, עובר ארחות־ימים, גומע ארצות ומדינות, וכל־כולו אי־שקט, אי־מנוחה, כל־כך למה? — כי הוא רואה את עצמו אחראי שלא תשתכח תורה מישראל, הוא רואה את עצמו כשומר אשר בידו הופקד היקר־מכל־יקר — צפור הנפש של האומה, הוא כולו דאגה חמורה ומתמדת, למשמרת נשמת ישראל, חרדה אחת גדולה בלתי־פוסקת, לקיומה ולרציפותה של האומה...

ד.

וכשם שראשי הישיבות דואגים ומתמסרים לבנין הישיבות, וכשם שהם דואגים ומתמסרים לריבוי תלמידים, כך הם גם משתדלים להדביק בדאגתם־חדתם מסירותם את כל המסתופסים בצילם: שלא יסיתו דעתם מן היקר והקדוש אף רגע אחד, שיהיו כל ימיהם קודש למטרה, שישמרו על המוראל הגבוה של לימוד תורה לשמה, שיהיו מוכנים למסירות־נפש על תורה ועל מצוות בשעות־מבחן, כשם שעשו זאת בדורות־שלישמו.

פריה של השתדלות זו היא דמותו האגדית של
המתמיד. שכל זמנו ומהותו נתונים לתורה, ועל ידו
רבים ההולכים בעקבותיו. לא רק מתוך רצון לשמור
על כל כמות של זמן שוקד הוא על תלמודו, לא רק
כדי לדעת יותר ויותר משעבד הוא את כל־כולו
ללימוד. שקידה בתורה זה לא רק ענין של תוספת־ידע —
הרציפות של הלימוד היא מטרה כשלעצמה. והוא
הדין ההתמדה באיכות — ההשתקפות הגמורה
בעולמה־של־תורה. זהו ערך מיוחד לעצמו.

לדרגה גבוהה זאת של המתמיד קשה גם קשה לעלות,
אולם קל מאוד לרדת, (ורבים הגורמים לירידות).
מאמציהם הבלתי־פוסקים של ראשי־הישיבות מכוונים
ליצירת המתח הגבוה. הרוחני והנפשי, לחץ האטמוספירה
הרמה של הלימוד הישיבתי, שבה ניתכת הנפש מחדש,
שבה ניתן לצקת אותה יציקה שכולה פלדה, שבה
מתחשלת הנשמה היהודית ומגיעה ליכולת־עמידה בפני
„כל מיני פורעניות המתרגשות ובאות לעולם“.

בשום אוניברסיטה לא קיים המושג של תלמוד־
תורה דרבים. לימוד בצבור (שככל שהציבור גדול
יותר — הלימוד נמרץ יותר), לימוד בקול, בניגון,
בהתלהבות, באוירה מרוממת — וימש קודש, רק מי
שהסתופף פעם בצילה של ישיבה גדולה, הוא היודע
טעמו של ליל חורף בבית־המדרש הגדול, כשחום הלימוד
הנלהב שוטף־עובר על פני הכל ומרזה את הלב על כל
גדותיו.

בכל מוסד ראוי לשמו מושקעת הרבה־מסירות,
הרבה רצון טוב, ואעפ"י כן יורשה נא לומר, כי שום
אוניברסיטה לא מתמוטטת גם אם הסטודנטים לומדים

שם לסרוגין, בהפסקות קצרות או אף ארוכות. וגם אם הפסיק אדם לימודיו באוניברסיטה לשנה שנתים, אם רק לא תהיינה הפרעות רציניות — סופו לחזור אליה. כי זו אינה רק „תורה לשמה“, זו תורה שמתן־שכרה בצדה.

לא כן הישיבות:

אם עוד ישנם מוסדות אידיאליסטיים בזמננו — הרי אלו הן הישיבות (מעטים מבוגריהן מגיעים למשרות של ממש). רוב הלימוד שבהן — אין מתן־שכר ממשי בצידו. ולכן גדול המאמץ התנוכי המושקע לשמור על המתח הרעיוני והנפשי, בכדי לשמור על לימוד רצוף, על התמסרות גמורה לתורה.

היוצא מאהלה־של־תורה ספק אם יהיה מסוגל לחזור אליו. לא משום שכוח־משיכתו של אוהל־התורה חלש הוא, אלא משום שדרישותיו קשות ומרובות. משום שלא קל לעמוד בעול תביעותיו היומ־יומיות.

כשם שבקרי־הפלדה לא תתכן הפסקה באישו הלוחט של תנור־היציקה, וכל ירידה ממעלות־החום הגבוהות פוגעת בכשר־ההיתוך, הוא הדין בישיבה. הפסקה כלשהי, יציאה לעולם אחר, מורידה את המתח ומעבירה את כל התחושה הפנימית לפסים אחרים. הלימוד לסרוגין יכול לפגוע קשות במהות הלימוד, להוריד את המתח הגבוה.

(חופש הקיץ של הישיבות הגדולות נמשך רק שלושה שבועות, וכבר ב־ח אלול מתחילה עבודת אינטנסיבית של הכנה הנפשית לימ־התשובה. לימים המרוממים של ירח־האיתנים — מעיני הישועה של הפרט ושל הכלל).

על ראשי-הישיבות מוטלת עבודה כפולה ומכופלת. נוסף על העבודה השוטפת, ללמוד וללמד, נוסף על המאמץ הפיזי — לפעמים העל־אנושי המושקע בדאגה להחזקה הכלכלית של הישיבה, קיים ועומד המאמץ הרוחני הבלתי־פוסק להעלאת רמתה וכת יצירתה של הישיבה: עבודת היצירה של בן־התורה בישראל, על כל סגולות־היקר שבו. כאן מתחילים לילות־הנדודים של חרדה לפלוני הבחור המוכשר שיש לשמור עליו מכל משמר, לפלוני הצעיר בעל־הנפש שיש לחזקו ולאמצו, לפלוני הבקורתי או המתלבט שצריך לעזור לו להתגבר על בעיותיו.

לבטים אלו מה טיבם? — ראשית כל: לחץ המציאות החמרית, הדאגה האנושית־הטבעית לעתיד שיש עמו ביסוס כלכלי; שנית: לחץ ההורים, אם מצבם קשה — זקוקים הם ומצפים הם לעזרת הבן, ואם מצבם טוב — רוצים הם להבטיח גם לבנם רמת־חיים דומה; ושלישית — ענין הגיוס לצה"ל שבשביל כל בחור הגון, רציני, היא שאלה מצפונית־מוסרית („האם רמת שקידתי על לימודי מרשה לי לא־ללכת עכשיו לצבא?“) וגם בעיא חברתית (העובדא שהלק ניכר בצבור מתייחס בשלילה לבחור־בלי־מדים). בלחץ של־שאלה רבים־רבים מבוגרי הישיבות התיכוניות — עד גיל 18 — אינם מגיעים כלל לישיבות הגדולות, ורבים מהמגיעים לישיבות הגדולות מתגייסים כעבור שנה־שנתיים לצה"ל (רובם מצטיינים שם). כאן מתנהל מאבק סמוי — ולפעמים גם גלוי — בין ראשי הישיבות לבין התורים על נפש הבנים

(מאבק זה מתחיל למעשה הרבה זמן לפני גיל ההתייבבות לצה"ל). ראשי הישיבות מתאמצים להחזיר בלב חניכיהם כי „אין לנו שיור אלא התורה הזאת“, וחובה היא על כל בן־תורה להמשיך בלמודיו יותר ויותר. להצטרף אל צבא־ד', המתגייס ללימוד התורה בלב ונפש. ואילו ההורים — רוח אחרת איתם.

קיים תבדל גדול בין התפיסה של הציבור בכללו — וגם חלק ניכר מהציבור הדתי בתוכו — לבין התפיסה של ראשי הישיבות: רבים רבים הם היהודים הדתיים — וגם הלא־דתיים — המוכנים לתרום ולתמוך בישיבות. רבים הם גם השולחים את בניהם למען ילמדו שנה־שנתיים וידעו תורה מה היא. אולם לא־רבים הם המוכנים להקדיש את בניהם לתורה. על רקע זה מתנגשים ראשי־הישיבות לא רק עם צה"ל, אלא עם הרבה יהודים דתיים מכל החוגים, לרבות חברי המפלגות הדתיות.

כשם שרבים היו ההורים בעבר שנמנעו מלשלוח בניהם לתנועות־נוער חלוציות — גזירה שמא יחנכו אותם לקיבוץ, כשם שהורים בארה"ב מפחדים מפני השליח הישראלי — שמא יחנך בניהם לעלייה, כך רבים הם ההורים הפרקטיים המתנגדים להמשך לימוד בניהם בישיבות — שמא יתמסרו יותר מדאי לתורה. הוגד לי: „רוב היהודים הדתיים המתפללים בבתי־הכנסת הם בעד גיוס בניהם הישיבות“. — לא בדקתי את המצב. אולם אף אם זה באמת כך, אין כאן שום חידוש מפתיע. זהו בעצם הלך־הרוח של כל אותם ההורים שאינם מוכנים שבניהם ילמדו בישיבה יותר ממספר שנים מצומצם. זוהי המחשבה בעל־הביתית הרגילה.

המקובלת. אשר נגדה נאבקים ראשי־הישיבות מאז ומתמיד. וזו הלך־רוחם של יהודים וביניהם הרבה דתיים שגם אם הם תומכים בישיבות מעדיפים הם אוניברסיטה על ישיבה. עיסוק כלכלי על פני לימוד תורה. הורים אלה מעונינים גם שבניהם יגמרו ככל המוקדם יותר את השירות בצה"ל, למען יוכלו להפנות לענינים שב־תכלית.

ולעומתם עומדים ראשי־הישיבות אחוזי דאגה והרדה: תורה מה תהא עליה?

ה.

וכאן אנחנו מגיעים לפרשת־דרכים:

הנה לפנינו שני צעירים, בוגרי ישיבות תיכוניות, שניהם בחורים הגונים, בחורים טובים. אולם האחד — בלחץ הוריו — לא היה מוכן לוותר על תכניותיו, שיש עמהן יתרונות חמריים בעתיד, המשיך בדרך מעשית־תכליתית, הספיק ללמוד שנה באוניברסיטה, וכמובן גם הקדים להגיע לצה"ל. ואילו חברו השני — התגבר על הפיתויים החמריים, הקריב את החומר למען הרוח, נאבק עם הוריו המעשיים ויוכל, קיפול את תעודת־הבגרות והלך ללמוד תורה — תורה לשמה — בישיבה. הראשון יגמור בקרוב בעז"ה שרותו בצבא ויכנס לחיי־מעשה, ואפשר שיגיע גם לחיי־רנחה. והשני שנתפס לאהבת־תורה — אפשר שיגיע לצה"ל בעוד כמה שנים, ואפשר גם שישאר רתוק לצבא־הקבע של המקדישים חייהם לתורה, (בני־עליה מועטים, אידיאליסטים המסתפקים־במועט), יהיה כ־דרכה של־תורה" ויהיה אחד מבני רוח־ישראל, מנושאי האור הגנוז באוצרות האומה. האמנם השני משתמט הוא?

כמה מוזר הדבר: האידיאליסטים, אשר עוד
בטרם הגיעם לגיל-הגיוס כבר התגייסו, אשר גם
אחרי שנתיים-שלוש עוד ימשיכו להיות חיילים.
דוקא הם המוצגים בציבור כבורחים מן המערכה.
שלושה אלה שבסכנת-נפש עברו את הגבול
הסובייטי—פולני (נגלה פה שמותיהם: הרב דוד סלומון
ז"ל, מייסד ישיבות תורה ומלאכה, ויבדלו לחיים הרב
שאול ישראלי שליט"א, חבר מועצת הרבנות הראשית,
והרב אברהם שדמי שליט"א ראש מדרש „בית זבול“
בירושלים), אילו חזרו לימי נעוריהם והיו יושבים עתה
ולומדים תורה באחת הישיבות הגדולות בישראל,
צפויים היו לעלבון ולפגיעה: משתמטים!

נכון שבימים כתיקונם, „שלא בשעת הגזירה“, אין
לימוד תורה כרוך בסכנת-חיים, אולם לא נימוק זה הוא
שהדריך את הצעיר כשהעדיף דרכה של תורה על פני
דרכים אחרות, וגם אם אין מסירות-נפשו באה עתה
לידי גילוי — יסוד ההקרבה קיים ופועל בלב כל אחד
מהם. הישיבות היו ונשארו בתירספר למסירות-נפש.
ברוך ד' שלא נתגנו טרף לשיגי רוסיא-הסובייטית
שגזרה על לימוד-תורה, אולם ברור לנו שרבים מבני
הישיבות מוכנים היו גם היום למסירות-נפש על המשך
לימודיהם, ואמר לי אחד מהם במלוא הכנות: „אילו
היה הלימוד צריך להיות על גשר אלנבי — הייתי יושב
ולומד שם“.

3

מי שמעריך אל-נכון את הישיבות ואת בני-
הישיבות, יבין כי אם בתקופה מסוימת נוצר מצב
שהאידיאליסטים בני-התורה יושבים בנאות-מבטחים

ואילו בחורים אחרים — וביניהם הרבה הרבה אידיאליסטים — יושבים על הגבולות. אין זה משנה את העיקר. גם במסגרת הצבא מרובים החיילים הבלתי־קרביים, ואין אנו מטילים דופי במישהו שתפקידו מציב אותו לא־על־הגבולות. כזהו מבנה הצבא, וכזהו מבנה האומה.

לא ידוע לנו באיזו מדה של הבנה קבלו אבותינו בימי קדם, את ההלכה שנפסקה כי שבת לוי אינו יוצא למלחמה — „לא עורכין מלחמה כשאר ישראל“. אפשר שגם אז היו כאלה שהתרעמו־שהתלוננו על כך, אולם כנראה שרובם הבינו שאין כאן ח"ו הבחנה בין דם לדם — דמו של מי „סמוק טפיר“ (אדום יותר). אלא זוהי הערכות פנימית של מבנה־העם. אשר לא רק צבא־המלחמה שומר על קיומו, ולא שדה־הקרב בלבד הוא החזית־היחידה בה נדרש האדם למסור כל־כולו למען קיום העם ולמען קיום ערכיו. ויותר מכולם הבין זאת שבת לוי עצמו — שבת לוי לא ראה זאת כזכות אלא כחובה: הוא מגויס כל הימים! גם בימי־שלום כשכל אחד פונה אל עסקיו, הולך אל נחלתו — לשבת לוי אין חלק ונחלה בארץ. גם בשעה שכל אחד עורך לו את חשבון עולמו הפרטי — להם אין חיים פרטיים. הם „הובדלו מדרכי העולם“, הם לא שייכים „לחשבונות הרבים אשר בקשו בני־האדם“ כוח־גופם וכוח־נפשם נתונים־נתונים הם לעם כולו במתנה גמורה. ובשעה שחיילים גמרו מזמן שנות שרותם בצבא — הם נשארים רתוקים, וכמו שניסח זאת הרמב"ם בלשונו הבהירה־הפסקנית: „הם חיל חי!“ (הלכות שמיטה ויובל, פרק י"ג הלכה י"ב).

יֵהָא נָא בְרֹר: גַּם בְּנֵי הַיְשִׁיבוֹת בּוֹמַנְנוּ אִינָם
 רֹאִים אֶת שְׁחֹרֶרם כְּזָכוֹת אֲלֵא כַחֲבוּבָה. וְגַם אִם
 אֲצֵל חֶלְקָם מֵהֶם הוֹפְכֵת הַדְּחִיָּה לְשְׁחֹרֹר — לֹא
 מְשׁוֹחֲרָרִים הֵם אֲלֵא מְשׁוֹעֲבָדִים הֵם לְמִשְׁמֶרֶת
 הַקֹּדֶשׁ בְּיִשְׂרָאֵל. וְכֹל זֶמֶן שֶׁהֵם מְמַשִּׁיכִים בְּלִימּוּדָם,
 בְּגִיּוֹסָם לְתוֹרָה — אֵין מְגִיִּסִים אוֹתָם לְצַבֵּא (כְּדֶרֶךְ
 שְׁאֵין מְגִיִּסִים חִיל־רַגְלִים לְחִיל־אֹיִר).

לְצַעֲרָנָה. אֵין לָנוּ עוֹדֶף שֶׁל בְּנֵי־תוֹרָה. אֵין לָנוּ עוֹדֶף
 שֶׁל חֲלוּצִיּוֹת רֹחֲנִית. עִם כָּל מֵאֲמִצֵּיהֶם הַמְּרֻבִּים שֶׁל
 רֵאשֵׁי הַיְשִׁיבוֹת — לֹא רַבִּים הֵם בְּנֵי הַתּוֹרָה. הֵם מוֹעֲטִים.
 הֵם פְּחוֹת מִמָּה שְׁנַחֲרָךְ, אֵין לִימּוּד תּוֹרָה שְׁלֵמָה וּמְגִמּוֹת
 חֲמִרִיּוֹת יִכְוֹלוֹת לְדוֹר בְּכַפִּיפָה אַחַת. בַּהֲתַנְגְּשׁוֹת בִּינְיָהן,
 לְרֹב יָד הַשְׂוֹאפִים־לְקִרְיָהּ עַל הַעֲלִינָה. וּמִסְפַּר
 הַמְּמַשִּׁיכִים בַּיְשִׁיבוֹת לֹא־גָדוֹל הוּא. קֶשֶׁה לְחַנֵּךְ לְחֲלוּצִיּוֹת
 רֹחֲנִית בְּתַקּוּפָה שֶׁל רֵדִיפָה אַחֲרֵי רַמְת־חַיִּים גְּבוּהָה.
 אִם שְׂרָדוּ לָנוּ שְׂרִידִים — נִשְׁמָר עֲלֵיהֶם מְכַל מִשְׁמַר.
 הֵם נְחוּצִים לָנוּ, הֵם חַיּוּגִיִּים לְאוּמָה. וְגַם בְּשַׁעַת־חֲרוֹם,
 וְאִפְּלוּ כִשֶׁהִסְכַּנּוֹת מוֹחֲשִׁיּוֹת וּנְמַשְׁכוֹת תַּקּוּפָה אֲרוּכָה
 יוֹתֵר, אֵין לְפַגּוֹעַ בְּמוֹסַד־דוֹר־דוֹר אֲשֶׁר הָאוּמָה כּוֹלָה
 בְּנוִיָּה עֲלֵיהֶם. אֲשֶׁר לְהַרוֹס אוֹתָם קֵל וּלְחַזּוֹר וּלְבַנּוֹתָם
 קֶשֶׁה מְאֹד. דּוּקָא בִּימֵי־חֲרוֹם נוֹכִיחַ כִּלְפֵי עוֹלָם וָאָדָם,
 כִּי יוֹדְעִים אָנוּ לְהוֹקִיר אֶת שֶׁבֶט לֹוִי, הַמּוֹתֵר עַל תּוֹעֲלוֹת
 חֲמִרִית, כִּי יוֹדְעִים אָנוּ לְהַעֲרִיךְ אֶת בְּנֵי־קָהָת. נִרְשָׂאֵי
 אֲרוֹן־חֲבֵרִית.

— וּבַת־קוֹל מִכְרוֹת וְאוֹמֶרֶת: „אֵל תִּכְרִיתוּ אֶת שֶׁבֶט
 מִשְׁפַּחַת הַקָּהָתִי׃”

מוכירות הממשלה

ירושלים, ז' באדר תשכ"ח
7 בסרט 1968

- א ל: סר הבטחון
- סר הסטטיסטיקה
- סר העבודה
- סר הפנים
- סר הפיתוח והתיירות ✓
- סר הטיכון
- השר ס. בנין
- השר י. ספיר

סאמי מוכירת הממשלה

הנני מתכבד להביא לתשומת לבכם החלטה מס. 308 של
הממשלה בישיבתה סיום ג' באדר תשכ"ח (3.3.68):

"308. פירות חלמידי ישיבות בצה"ל"

ס ה ל י ס י ס לימות כוחה של ועדה שרים לברוק
אם טאלה הטיירות של חלמידי ישיבות בצה"ל ולהחליט
בניין.

הרכב הועדה: סר הבטחון - יו"ר, סר הסטטיסטיקה, סר העבודה,
סר הפנים, סר הפיתוח והתיירות, סר הטיכון, השר ס. בנין,
השר י. ספיר.

22 ת"ת
11.5.68
יעל כוזמי

מזכירות הממשלה

ירושלים, ה' באדר תשכ"ח
במסמך 1968

לשם העל
10/13

אל : חברי ועדת השרים לענין שירות תלמידים
ישיבת בצה"ל

מאת : מזכירות הממשלה

מ"ב הריני מתכבד להמציא לכם חומר רקע
לקראת ישיבת ועדת השרים אשר התקיים ביום א',
ה' באדר תשכ"ח (10.3.68), בשעה 9.00 בבוקר
במשרד ראש הממשלה.

ב ב ר כ ה
ליטבסק
א. ליטבסק

הקריה, בשבת קט"ח
בפברואר 1968

29
/ק

1573

ראש-המטה-הכללי

הנדון: בחורי ישיבות

רצוף סיכום ההוראות שהוצאו מאז 1948
בענין דחית גיוסם של בחורי הישיבות.

שר הבטחון מבקש :

1. כי יוקמד על ביצוע מדוייק של ההוראות;
2. כי כל צרוף של ישיבה תיכונית נוספת
לצוהל האמור (של דחית גיוס בחורי הישיבות)
יהא סעון אישורו של שר הבטחון.

יהושע רביכ - אלוף-משנה
מזכיר צבאי לשד הבטחון

סיכום הוראות בענין דחית שרותם
של תלמידי ישיבות

9.3.1948 - ניתנה הוראה ע"י הרמ"א: נתקבלה החלטה כי בני

הישיבות, לפי רשימות מאושרות, פטורים משרות הצבא. לתלמידים המסוגלים
ינתן אימון להגנה עצמית במקום תלמודם באופן שלא יתערער משטר הלמודים
בישיבות.

2.1.1951 - הוראה שר הבטחון לרמטכ"ל ולמנהל משרד הבטחון:

"על יסוד סעיף 12 בחוק שרות הבטחון שחררתי בחורי הישיבה מחובת

השירות הסדיר. שחרור זה חל אך ורק על בחורי הישיבה העוסקים בפועל

בלימוד תורה בישיבות, וכל עוד הם עוסקים בלימוד תורה בישיבות.

השחרור אינו חל על "בחור ישיבה" שעוזב הישיבה לזמן מה (אם לא

מסיבת מחלה) ועוסק בענין אחר, אפילו בענין שמוטל עליו מטעם הישיבה,

כגון הוראה במחנות וכדומה.

הודעתי על כך לשר י.מ. לוין על מנת שיודיע זאת לראשי הישיבות,

והוא קיבל על עצמו להודיע להם.

במקרה שימצאו "בחורי-ישיבה" מחוץ למקום לימודם בישיבה, ולו גם

בשליחות איזו שהיא, על המשטרה הצבאית לאסור בחורים אלה אם לא יוכיחו

שרתו בצבא כחוק, ולהביאם לקלט צבאי".

15.3.1954 החליטה הממשלה (החלטה 423) : כי ועדת שרים תברר את

הבעיות הקשורות במעמד של יוצאי צבא הלומדים בישיבות לגבי התגייסותם

לצבא. חברי הוועדה: שרת, לבון, ספיר, רוזן ושפירא.

7.12.1958 - סיכום סגן שר הבטחון, שמעון פרס, את הנושא בפגישה

עם ראשי הישיבות (הסיכום אושר לאחר מכן על-ידי שר הבטחון). הסכום אומר:

1. בן-ישיבה, אשר מגיע שעתו להתייב לרשום ולבדיקות רפואיות -

יישאל ע"י לשכת הגיוס, אם רצונו להמשיך למודיו בישיבה או להתגייס לצה"ל

באם יודיע על רצונו להמשיך ללמוד בישיבה, יקבל דחוי באופן ובצורה, שהוא

קבל עד כה. יודיע על רצונו להתגייס - יגוייס.

2. שאלה זו תוצג בחקופה מאוחרת יותר בפני כל בן-ישיבה, בהגיעו לגיל 25. בהודיע התלמיד, כי רצונו להמשיך ללמוד בישיבה - יקבל דחוי כנ"ל; באם לאו - יקבל שלושה חודשי אמוץ מרוכז (שבע שנות למודיו בישיבה יחשבו כאלו שרה בצבא שנתיים ורבע) ויעבור לאחר מכן למסגרת חיל המלואים. עזב תלמיד את הישיבה בחוץ תקופה שבע שנות למודיו הנ"ל יגוייס לשרות בטחון רגיל.

3. בהגיע תלמיד ישיבה לגיל 29, תוצג בפניו שאלה זו בשלישית, והיה כי יענה, שרצונו להמשיך ללמוד בישיבה, יוסיף לקבל את הדחוי כמקובל כיום. באם לאו - יגוייס למלואים. תלמיד, שיביע רצון להתגייס והוא בגיל שבין 25-29 יקבל שלושה חודשי אמוץ בסיסי ולאחר מכן יעבור לחיל המלואים, כנזכר בסעיף 2 הנ"ל. "

בני ישיבה - מקורה כללי

כללי

1. בהתאם להחלטה שר הביטחון מ-1949 נדחה ביוסס לשרות בטחון של תלמידי ישיבה כל עוד הם לומדים כישיבה "ותרחם אומנותם".
2. כבני ישיבה נחשבים כל התלמידים אשר לומדים בישיבה הסאוורת בטכסת ההסדר ואשר מציגים אישור על כך מאת ראש הישיבה וועד הישיבה בארץ ישראל. כמו כן חייבים הם להיות תלמידי ישיבה באופן רצוף מגיל 16.
3. ההסדר כולל בתוכו ישיבות תורנאות ותיכוניות, וכן קיימים מספר טכסטים מיוחדים לקבוצות טאותרות בטפורט:
 - א. תלמידי הישיבות "טרס ביבנה" ו"ישיבת-הדרום" ברחובות.
 - ב. הסדר "קוסמיות" לאחר אסון בסיסי.
 - ג. הסדר "האחזות סודיעין" - או לימוד בישיבות שושות בטטורת של"ה לאחר אסון בסיסי.
 - ד. בני ישיבה להוראה.
4. בהתאם לאישור סקוד היתוח מיגב סזכיר ועד הישיבות בארץ ישראל את הכשרד לפני סוסדות בה"ל בכל הקשור בהסדר בני הישיבה ש"תורחם אומנותם".
5. בנתונים הניתנים להלן סמתיחסים לתקופה שלפני 1967 אינם רצופים ומהבסטים על החומר שנכסר לנו ע"י טשה"ב ונטשא בידינו, מכאן הקפיכות בין הסנים בהלק מהנתונים. אין כל אפידרות לסחזר נתונים נוספים ע"ם החומר שנכסר לנו, סאחר והכרטיסיות בהן היתה אינדוקסיה טטכדילה בין בני ישיבה ליוצאי צבא אחרים בלומודים לא בשמרה, ואילו בנתונים שהועלו למחשב חסרה אבחנה בין לומד ישיבה לבין לומד בסיבות אחרות בכל טה שנובע לאינפורמסיה לתקופה שלפני 1967.

ישיבות תורניות

6. מספר הישיבות ומספר מקבלי הדליות בהיות בני ישיבה ש"תורחם אומנותם" הם בטפורט:

- א. מספר הישיבות
 1963 (הטכ"ג) - 83 ישיבות תורניות.
 1967 (הטכ"ז) - 123 ישיבות תורניות.

הדבר מהווה גידול של 40 ישיבות תורניות הוך 4 סנים, שהם גידול של 43.2%, או גידול של 10 ישיבות בשנה שהם 12.5%.

ב. מספר מקבלי דחיות

ס"ה דחיות בשנה	נוספו לסנה הקודמת - נטו		ה ש נ ה	ס"ה דחיות בשנה
	א	ב		
			1960 (הט"ך)	1
		500	1961 (הטכ"א)	2
		200	1962 (הטכ"ב)	3
		800	1963 (הטכ"ג)	4
אין בידינו טהרוט של כל שנה בנפרד.			1964 (הטכ"ד)	5
			1965 (הטכ"ה)	6
	4500	800	1966 (הטכ"ו)	7
		500	1967 (הטכ"ז)	8

א. החוססת היא נטו, דהיינו מספר תלמידי ישיבה שנוספו בשנה הנתונה מחות התלמידים שנברטו סכך הכל דהויים של השנה הקודמת עקב העברות למלואים וטטור.

ב. חלוקת מקבלי הדחיות בשנת 1967 (השכ"ז) לפי סכומות גיליוס-

מס' דחיות	גיל	שנת ילידי	מס' סך
א	ב	א	ב
950	18 ומחות	1949 וצעירים יותר	.1
1830	19 - 21	1946 - 48	.2
1040	22 - 25	1942 - 45	.3
610	26 - 29	1938 - 41	.4
560	30 ויותר	1937 ומבוגרים יותר	.5
5000		סה"כ	.6

7. מהטבלה לעיל 'מסמך שטספר הדחיות גדל ב-7 השנים שהיו 1960 ב-2800, גדול של 400 דחיות בממוצע בשנה.

ישיבות היכונניות

8. בוגרי ישיבות היכונניות, מוכרות לצורך זה, העוברים עם סיום לימודיהם לישיבה תורנית, מקבלים אף הם מעמד של בן ישיבה (אם לפדו בישיבת היכוננית מגיל 16 למחות). להלן מספר נחונים על היקף הישיבות ההיכונניות המוכרות, מספר מקבלי הדחיות ללימודים ומספר מקבלי דחיות עקב הערכתם למעמד בני ישי בה:

א. מספר ישיבות היכונניות מוכרות

- 1949 (השי"ז) - 6 ישיבות היכונניות.
- 1962 (השכ"ב) - 9 ישיבות היכונניות.
- 1963 (השכ"ג) - 13 ישיבות היכונניות.
- 1967 (השכ"ז) - 18 ישיבות היכונניות.

זהו בידול של 9 ישיבות היכונניות ב-6 שנים אחרונות, שהם בידול של 100%.

ב. מספר לומדים ומקבלי דחיות

ב-1963 (השכ"ג) לפדו בישיבות היכונניות 594 הלמודים לעומת 1015 הלמודים בשנת 1967 (השכ"ז) - זהו בידול של 71% תוך 4 שנים. מתוך 228 כסויים י"ב כחות בישיבות היכונניות בשנת 1962 (השכ"ב) גוייסו ל-28% 133 ואילו 95 קבלו דחיות ביום עקב העברתם לישיבות תורניות. לעומת זאת, מתוך 501 כסויים י"ב כיתה בישיבות היכונניות בשנת 1967 (השכ"ז) גוייסו ל-28% 257, ואילו 244 קבלו דחיות ביום כהלסידי ישיבה. טמאן שאחוז התגוייסים ירד מ-58.3% בשנת 1962 (השכ"ב) ל-51.3% בשנת 1967 (השכ"ז). יצוין שחלק ממקבלי הדחיות נכנסים לאחר שנה של לימוד או שנתיים בישיבת תורנית לאחד התסדרים המפורסם בסקיף 3 (ראה גם להלן) ובודדים גם לטרות הובה רגיל.

9. ישיבת "כרם ביבנה" ו-"ישיבת הרצם" - דחובות

לפי הסדר עם ארנון בני עקיבא ועם ישיבת הרצם אנתגוייסים בני ישיבות אלה (ברובם) אחרי לימודים של מספר שנים ל-28%. הם עוברים אמננים כסיסיים ומתקדמים הקופה של כ-9 השנים (לא ברציפות), וביתר הזמן חוזרים הלמודים לישיבה, עד לחלטה 4 שנים מיום גיוסם. מספר התגוייסים בישיבות אלה מדי שנה הוא כ-40 - 50 מנים.

10. הסדר "קופמיות"

הסדר זה נקשה עם בקירי "אגודת ישראל", לחיו עוברים מדי שנה כ-20 בני ישיבה אמון כסיסי של כ-40 השנים ואח"כ עוברים הם למגזר קופמיות בו הנם עוברים ברובם במקשה היתלומים במסגרת של"ת, עד תום הקופה שרה

11. הסדר "האחזות מודיעין" ו/או לימוד בישיבות שונות בשל"ת

זהו הסדר שנעשה עם מועלי "אגודת ישראל", למיזם יכולים בני ישיבה לעבור אמון בסיסי של כ-4 חדשים. כהיום אמון זה חלק נמצא בהאחזות "מודיעין" ולאחר סבן משלים את שרות החובה במסך למזו, ימרח) במסגרת של"ת. חלק אחר עובר בתום אמון זה (הכסיסי) ללימודי ישיבה (טעלבים, יסודות) במסגרת של"ת עד היום ששרות.

12. מורים בני ישיבה

אלה בני ישיבה העוסקים בהוראה בישובי עולים בהתאם לסיכום עם שרד החנוך. מורים אלה מלמדים בישובים מוכרים לצורך זה תקופה של 4 שנים, ובתום תקופה זו עוברים למלואים. הוך ארבעת השנים הם עוברים אמונים בסיסיים של חדשיים, וכן ניתן לקראם לשרות מלואים בהתאם לחובתם לפי החוק. לחלק ממורים אלה ניתנה האפשרות ללמוד לפני העסקתם כמורים, בבתי מדרש למורים (מורי כמר).

13. סכום

א. לאחרונה קיימת פניה של סגן שר הדתות, מר בנימין שחור, לאשר ביום בני ישיבה לתקופת אמון של 3 חדשים בהגיעם לביל 22. עם תום תקופת אמון זו הם יקבלו דחיה שרות חובה והוך תקופה זו עליהם לשרת שרות מלואים שנתי לפי הקבוע בחוק. אם יתמידו בלימודים בישיבה עד הגיעם לביל 25, יסוחררו מחובה שרות סדיר בכלל ויועברו סופית למלואים. רובה המכריע של האוכלוסייה הנכללת בהסדר זה הם בוגרי ישיבות היכוניות בעלי תעודת בגרות, אשר נמנים עם בעלי האיכויות הגבוהות ביותר ב-צה"ל. הקקע לפניה הוא הרגשת אי נוחות של צעירים אלה בגלל אי היותם חיילים, במיוחד לאחר מלחמת ששת הימים. הענות לפניהם ע"י מתן אמון בתקופה קצרה עשוי לעודד בוגרי ישיבות היכוניות נוספים לבחור במסלול שרות זה.

ב. אם נסכם את האמור בסעיפים 9 - 12 נראה שסמפר בני ישיבה העוברים למחזות אמון מקוצר במסגרת הסדרים מיוחדים מגיע ל-150 בערך בשנה, למס הפירוט הבא:-

45	(1) "כרם ביבנה ו-"ישיבת הררומ" -
20	(2) "קומטיות" -
15	(3) "טעלבים", "יסודות" ו-"האחזות מודיעין"-15
70	(4) מורים בני ישיבה -
150	(5) ס"ה -

ג. לסמפר זה יש להוסיף כ-100 בודדים העוזבים את לימודיהם בישיבות בגיל 26 ומעלה ועוברים אף הם אמון בסיסי של 3 חדשים ב-ד"כ.

ד. אם נצרך לסמפר זה של 250 בני ישיבה אשר נוסרים מדי שנה מישיבות ועוברים אמון מקוצר כלשהו, עוד כ-150 תלמידים שיוצאים מישיבות אחרות (כרטיזופני, טסטחוח טרובות ילדים, סטור וכד") נקבל נמל כללי של 400 בני ישיבות שיהד עם תנספה כשו של 400 תלמידים ממבצע שנתי (ראה סעיף 7 לפיל) מצביעים על בידול של כ-800 בני ישיבה מדי שנה.

ה. כספר מקבלי הדחיות בהיותם בני ישיבה ש"תורתם אופנוחת" נמצא בעליה מתמדת. רק לאחרונה קבלנו דרישה להכיר ב-10 ישיבות נוספות - כולל ישיבה היכונית אחת - בהן לומדים קרוב ל-350 תלמידים מהס רבים שעומדים להגיע לביל גיום (עדיין לומדים בישיבות קטנות). הדבר יכביד עוד יותר על צה"ל עקב הירידה האפוייה במקורות לגיום המחייבת מיצוי מירבי של מקורות כח האדם.

מזכירות הממשלה

ירושלים, ה' בתשרי תשכ"ט
30 בספטמבר 1968

אל : חברי ועדה הטרים לענין שירות תלמידי ישיבות בצה"ל

מאת: מזכירות הממשלה

מ"ב הריני מחבד להמציא לכם חומר רקע לקראת
ישיבת ועדה הטרים אשר תתקיים ביום ה', י"א בתשרי
תשכ"ט (3.10.68), בסעה 12.00 בצהרים בלסכה סר הבטחון
בתל-אביב.

ב ב ר כ ה

א. ליסנסקי

עבודת בני ישיבות - מצע לסיכום

כ ל י

1. בעקבות מלחמת ששת הימים חל בסוף שנת 67 ויכוח צבורי בנושא שחרורם של בני הישיבות מגיוס.
 2. הוקמה ועדת שרים לבדיקה הנושא, צה"ל, כמובן, היה מעוניין שכלל תלמידי הישיבות יגוייסו כמו כל יתר הצעירים בארץ בהגיעם לגיל 18. אולם כאלטרנטיבה אפשרית אחרת עלה הרעיון של "עבודת בני-ישיבות". הוצע שבני ישיבות-הן תיכוניות והן תורניות - יכנסו למסגרת הדומה לעבודה אקדמאית, אם כי מסלולה יהיה שונה בהתאמה לנתונייהם של בני הישיבות ולאור צרכי צה"ל, ב"עבודת בני הישיבות" ימצא תלמיד הישיבה במשך ארבע שנים, ובתקופות הפגרה יעבור אימון בסיסי ומתקדם במסגרת מורחבת של שרות מילואים. עם תום ארבעת השנים יגוייס העתודאי לשרות חובה מלא, פרט לאחוז קטן של תלמידי ישיבה המיועדים לשמש בעתיד כרבנים וראשי ישיבות שיוותן להם להמשיך בלימודים בישיבה, והם יועברו לשירות במילואים.
 3. במסגרת דיוני ועדת השרים היא נמשחה עם מספר רבנים וראשי ישיבות שטענו נגד כל אפשרות של גיוס ואמון תלמידי ישיבות.
 4. בסופו של דבר התגלגלו פני הדברים כך שההצעה של "עבודת בני ישיבות" הוצעה רק לגבי בוגרי הישיבות התיכוניות אשר ככלל מהנכות את תלמידיהן ללכת לצה"ל. ראשי הישיבות התיכוניות רואים בהצעה של "עבודת בני ישיבות" פגיעה בישיבותיהם.
- בפגישה בין ר"א אכ"א ועוזריו עם שני ראשי ישיבות תיכוניות - ר"א ישיבת "מדרשת בועס" ור"א ישיבת "כפר הרואה" הרב נריה - הבהירו האחרונים בפירוש את חסיבות להתנגדותם להסדר. בעיקר טענו שקשירה בוגר בי"ס תיכון להקומה של 7 שנים למסגרת המוצעת (4 שנים בעתודה ו-3 שנים שרות חובה) תיפגע בעצם קיום הישיבות באשר לא היו צעירים המוכנים לקשור עצמם להקופה כה ארוכה. עמ"י הצהרתם, הם ילחמו בכל הוקף נגד ההצעה הזו. זאת ועוד, הם טענו כי הויכוח הצבורי היה מכוון נגד אותם תלמידי ישיבות שאינם מתגייסים כלל ולא נגד בוגרי ישיבות תיכוניות המתחנכים גם לשרות צבאי

ומטרתם בפועל במסגרת ההסדר שנקבע לגבי ישיבה "כרם דיבנה" ולאחרונה
לגבי ישיבת עציון וישיבת הכותל.

המלצות והצעות למדיניות בעתיד

5. דחית גיוס לתלמידי ישיבת תורנית

- א. אם יתברר שאין כוונה לכפות הגיוס והאמון על תלמידי כל הישיבות
ואפילו לא בצורת ההסדר של "עתודה בני ישיבות" כפי שהוצע ע"י
הרמטכ"ל ומתוך ראייה מעשית של הדברים אנו מציעים להשאיר ההסדר
שאליו התכוון בשעתו שר הבטחון, דהיינו: תלמידי ישיבת הלומדים
תורה ברציפות מגיל 6, יידחה גיוסו כל עוד "תורתו אומנותו".
ב. דחיה כזו יקבל כל תלמיד ישיבה בהנאי שילמד באחת הישיבות הנמצאת
ברשימה המוכרת ע"י צה"ל לצורך הסדר זה.

6. דחיית גיוס לבוגרי ישיבת תיכונת

- א. טוב, לאור האמור לעיל, ובמיוחד לאור העובדה שבסופו של דבר רוב
רובו של הציבור הזה מגיע לצה"ל לתקופת שרות מלאה או לשרות בהסדר
של "כרם דיבנה", אנו מציעים שכל בוגר ישיבת תיכונת החפץ להמשיך
ברציפות בישיבת תורנית יהא זכאי לדחית גיוס כל עוד "תורתו אומנותו".
ב. גם כאן יש להדגיש שזכאות לדחית גיוס מוחנת בלימודיו עד גיל 18
בישיבת תיכונת הנמצאת ברשימת הישיבות התיכוניות המוכרות ע"י צה"ל
ובתנאי שממשיך ללמוד ברציפות באחת הישיבות התורניות הנמצאת אף היא
ברשימה המוכרת ע"י צה"ל לצורך הסדר זה.

7. אחידות ההסדרים המיוחדים

- א. כמוסבר לעיל חלק מההסדרים המיוחדים גורמים לתרעומת צבורית יותר מאשר
אי גיוסם של תלמידי ישיבה מהחוג החרדי - באשר כלפי הציבור הם נראים
כבוחרים בדרך נוחה לשרות צבאי מקוצר מחד גיטא, ובעצם אינם מתכוונים
לעשות את "תורתם אומנותם" מאידך גיטא.
ב. בכדי ליטל עוקצה של התרעומת בקרב הצבור האזרחי ובקרב החיילים, אנו
מציעים לקבוע נוהל אחד ואחיד לישיבות או למסגרות של "כרם דיבנה",
"הדרום", "הר עציון", "הכותל" ו"שעלבים", שעקרונותיו הם: -

1. מעבר כ-4 חדשים אמן סירון.
2. שהות של כשנה בישיבה.
3. מעבר כ-6 חודשים אמן כהקדם.
4. שהות של יתרה התקופה עד תום ארבע שנים בישיבה, תוך ביצוע העסוקה מבצעת של שלושה חודשים תוך תקופה זו.

ג. אנו בהחלט רואים כחיוני לבטל מכל וכל את ההסדר של "קומפיות" באשר לא יתכן שהייל ימנה על כוחות צה"ל ובתקופת הייליותו יטב ויעבוד ביהלומים, יקבל משכורת וכל התקופה הזו תיחשב לו כהקופה שרוה.

8. אישור דשימת ישיבות תורניות והיכוניות

- כדי שלא יהיה צורך להביא לאישור ועדת הסרים צירוף כל ישיבה להסדר בנפרד, מציעים אנו לנהוג כמפורט:
- א. ישיבות תורניות - ללא שינוי מן הקיים, דהיינו ההסדר יפעל לגבי הישיבות הקיימות ובהיקף דהיות הגיוס השנתי הניתן כיום.
 - ב. ישיבות היכוניות - טעונות אישור כנהוג בעבר. בוגרי ישיבות היכוניות אם יעברו לישיבות התורניות ייכללו בהסדר כאמור בסעיף 8 א (קרי בהיקף הקיים של הישיבות התורניות). אם בוגרי הישיבות ההיכוניות יעברו לישיבה בה קיים הסדר של שילוב סירות צבאי עם למודים (כגון כרם ד'יבנה) - יישרתו על פי מסלול אחיד, כנקבע בכרם ד'יבנה.
 - ג. לא יהיה נוהל אחר לגבי ישיבות ~~ההיכוניות~~ החורג מהסדר כרם ד'יבנה.

"קומפסיות" סקירה כללית

1. הסדר "קומפסיות" נערך ע"י משרד הבטחון עם נציגי "אגודת ישבאל", לפיו הם מארגנים לגיוס "גרעינים" של בני ישיבות - בד"כ נמלטים בגלל רמתם - פעמיים בשנה יחד עם גיוסי הנח"ל.
2. שמוק האנשים מועברים ע"ח התנועה לאגף הנוער והנח"ל אשר מטפל בהם במהכונה הכללית של יתר הגרעינים.
3. כל קבוצה מונה בד"כ כ-20 עד 25 איש, דהיינו כ-40 עד 50 בשנה.
4. מסלול כל"גרעין" כולל :
 - א. אמון סירון בנח"ל 908 (כ-4 חודשים)
 - ב. ישיבה במושב קומפיות עד תום שרות חובה, רוב האנשים מועסקים במושב בתעסית היהלומים (במסכורת).
5. עם הארכת השרות ולקראת סיומו התחלנו להוציאם לתעסוקה נוספת של 3 חודשים.
6. מספר אנשי ה"גרעינים" שנמצאים כעת בקומפיות במסגרת ההסדר הנ"ל הוא 105.

עתודת בני ישיבות - מצע לסיכום

המלצות והצעות למדיניות בעתיד

1. דחיית גיוס לתלמידי ישיבת תורנית

א. אם יתברר שאין כוונה לכפות הגיוס והאמון על תלמידי כל הישיבות ואפילו לא בצורת ההסדר של "עתודת בני ישיבות" כפי שהוצע ע"י הרמטכ"ל ומתוך ראייה מעשית של הדברים אנו מציעים להשאיר ההסדר שאליו התכוון בשעתו שר הבטחון, דהיינו: תלמידי ישיבה הלומדים תורה ברציפות מגיל 16, יידחה גיוסו כל עוד "תורתו אומנותו".

ב. דחיה כזו יקבל כל תלמיד ישיבה כתנאי שילמד באחת הישיבות הנמצאת ברשימה המוכרת ע"י צה"ל לצורך הסדר זה.

2. דחיית גיוס לבוגרי ישיבת תיכונת

א. שוב, לאור האמור לעיל, ובמיוחד לאור העובדה שבסופו של דבר רוב רובו של הציבור הזה מגיע לצה"ל לתקופת שרות מלאה או לשרות בהסדר של "כרם ביבנה", אנו מציעים שכל בוגר ישיבת תיכונת החפץ להמשיך ברציפות בישיבת תורנית יהא זכאי לדחיית גיוסו כל עוד "תורתו אומנותו".

ב. גם כאן יש להדגיש שזכאות לדחיית גיוס מותנת בלימודיו עד גיל 18 בישיבת תיכונת הנמצאת ברשימת הישיבות התיכוניות המוכרות ע"י צה"ל ובתנאי שממשיך ללמוד ברציפות באחת הישיבות התורניות הנמצאת אף היא ברשימה המוכרת ע"י צה"ל לצורך הסדר זה.

3. אחידות ההסדרים המיוחדים

א. כמסבר לעיל חלק מההסדרים המיוחדים גורמים לתרעומת צבורית יותר מאשר אי גיוסם של תלמידי ישיבה מהחוג החרדי - באשר כלפי הציבור הם נראים כבוחרים בדרך נוחה לשרות צבאי מקוצר מחד גיסא, ובעצם אינם מתכוונים לעשות את "תורתם אומנותם" מאידך גיסא.

ב. בכדי ליטל עוקצה של התרעומת בקרב הצבור האזרחי ובקרב החיילים, אנו מציעים לקבוע נוהל אחד ואחיד לישיבות או למסגרות של "כרם דיבנה", "הדרום", "הר עציון", "הכותל" ו"שעלבים", שעקרונותיו הם: -

1. מעבר כ-4 הדשים אטון סירון.
2. שהות של כשנה בישיבה.
3. מעבר כ-6 חודשים א ון מתקדם.
4. שהות של יתרת התקופה עד תום ארבע שנים בישיבה, תוך ביצוע תעסוקה מבצעית של שלושה חודשים תוך תקופה זו.

ג. אנו בהחלט רואים כחיוני לבטל מכל וכל את ההסדר של "קוממיות" באשר לא יתכן שחייל ימנה על כוחות צה"ל ובתקופת חיילותו ישב ויעבוד ביהלומים, יקבל מסכורת וכל התקופה הזו תיחשב לו כתקופת שרות.

אישור רשימת ישיבות תורניות ותיכונות

4.

כדי שלא יהיה צורך להביא לאישור ועדה השרים צירוף כל ישיבה להסדר בנפרד, מציעים אנו לנהטג כמפורט :

- א. ישיבות תורניות - ללא שינוי מן הקיים, דהיינו ההסדר יפעל לגבי הישיבות הקיימות ובהיקף דחיות הגיוס השנתי הניתן כיום.
- ב. ישיבות תיכונות - טעונות אישור כנהוג בעבר. בוגרי ישיבות תיכונות אם יעברו לישיבות התורניות ייכללו בהסדר כאמור בסעיף 4 א (קרי בהיקף הקיים של הישיבות התורניות). אם בוגרי הישיבות התיכונות יעברו לישיבה בה קיים הסדר של שילוב שירות צבאי עם למודים (כגון כרם ד"בנה) - יישרתו על פי מסלול אחיד, כנקבע בכרם ד"בנה.

ג. לא יהיה נוהל אחר לגבי ישיבות החורג מהסדר כרם ד"בנה.

"קוממיות" סקירה כללית

1. הסדר "קוממיות" נערך ע"י משרד הבטחון עם נציגי "אגודת ישבאל", לפיו הם מארגנים לגיוס "גרעינים" של בני ישיבות - בד"כ נמלטים בגלל רמתם - פעמיים בשנה יחד עם גיוסי הנח"ל.
2. סמוך האנשים מועברים ע"ה התכועה לאגף הנוער והנח"ל אשר מטפל בהם במהכונת הכללית של יתר הגרעינים.
3. כל קבוצה מונה בד"כ כ-20 עד 25 איש, דהיינו כ-40 עד 50 בשנה.
4. מסלול כל"גרעין" כולל :
 - א. אמון סירון בנה"ל 908 (כ-4 חודשים)
 - ב. ישיבה במושב קוממיות עד תום שרות חובה, רוב האנשים מועסקים במושב בהעשית היהלומים (במשכורת).
5. עם הארכת השרות ולקראת סיומו התחלנו להוציאם לתעסוקה נוספת של 3 חודשים.
6. מספר אנשי ה"גרעינים" שנמצאים כעת בקוממיות במסגרת החסדר הנ"ל הוא 105.

כא 430
שבט תשכ"ח
68 פבר

התק. 2 מתוך 3... עותקים
דף 1... מתוך 3... דפים

שליחת

הנדון: תלמידי ישיבה שגיוסם נדחה

לבקשתך, להלן סכום שאלת תלמידי ישיבות והמלשותי לתקון המצב:-

כללי -

1. גיוסם של תלמידי ישיבות לשרות בטחון נדחה כל עוד הם לומדים בישיבה, וזאת בהתאם להחלטה משנת 1949 של שר הבטחון.
2. כבני ישיבה נחשבים כל התלמידים אשר לומדים ברציפות מגיל 16 בישיבה מוכרה במסגרת ההסדר ואשר מצויים אישור על כך מאת ראש הישיבה וועד הישיבות בארץ ישראל.

המצב הקיים

3. א. מאז כניסת ההסדר לתוקפו, בשנת 1949, גדל בהתמדה מספר הישיבות ומספר התלמידים שגיוסם נדחה, (הגידול הממוצע נטו הוא 400 לשנה), וכיום מצויים בישיבות כ-5000 תלמידים כאלה.
- ב. מסוף שנת 1963 מאפשרים ע"פ הסדר נוסף דחיה גיוס גם לתלמידים הלומדים בישיבות היכוניות והרוצים בתנאי למודיהם בכתה השמינית לעבור לישיבה תורנית. מספר התלמידים מסוג זה המקבל דחיה גיוס, הולך וגדל מדי שנה, ובשנת 1967 הגיע מספרם ל-244 שהם כמחצית מספר התלמידים המסיים את למודיו בישיבות היכוניות. רובה המכריע של קבוצה זו הנם בעלי תעודות בגרות וככאלה הם מקבילים לבעלי האיכויות הגבוהות ביותר בצה"ל.

2/4

379 1000

לשכת ראש המטה הכללי

העתק... מהחוק 3. עותקים
דף... 2. מהחוק 3... דפים

1. תלמידי הישיבות משני הסוגים שגיוסם נדחה, אינם עוברים כל אמונים צבאיים, ואינם משרתים במלואים. עם זאת, אלו שמלאו להם 25 שנה ועוזבים את הישיבה - נשלחים לאמון מרוכז של עד שלשה חדשים ובתום האמון מציבים אותם למלואים (מצבת תלמידי הישיבות שגיוסם נדחה והם ממשיכים ללמוד גם אחרי גיל 25 מגיעה ל-1170 מתוך המספר הכולל של כ-5000 בני ישיבות שגיוסם נדחה).
 - ד. בנוסף על תלמידי הישיבות הנ"ל קימים גם הסדרים לגבי קבוצות מיוחדות של תלמידי ישיבות במספר כולל של כ-150 בשנה אשר מתגייסים, ולאחר אמוני טירונות, נדחה שרותם למשך הקופת למודיהם/עבודתם, חלקם עוברים גם אמון מתקדם בנח"ל ובתום למודיהם הם מוצבים למלואים.
 - ה. עד למלחמת ששת הימים היה לחץ מתמיד מצד חוגים דתיים להרחיב ההסדר על קבוצות תלמידים נוספות מבתי ספר דתיים תיכוניים ומקצועיים וזאת בנוסף לעליה המתמדת במספר מקבלי הדחיות (לאחרונה קבלנו דרישה להכיר ב-10 ישיבות נוספות כולל ישיבה תיכונית אחת בהן לומדים קרוב ל-350 תלמידים שרובם מיועדים להגיע לגיל בשנהיים הקרובות).
4. הצעות לפתרון -
- מבחינה האורטית קיימות לפחות שלש אפשרויות לפתרון:-
 - א. השארת המצב הקיים.
 - ב. הכנסת תקונים/שנויים במצב הקיים.
 - ג. קביעת הסדר חדש.
 5. יודגש שנוכח הגידול התמידי במספר תלמידי הישיבות שגיוסם נדחה - הכרחי בכל פתרון - להבטיח שתהליך זה יפסק וזאת לאור הטובדה שאנו נמצאים במצב בו תחיל ירידה במקורות כח אדם לגיוס.
 6. לאור האמור לעיל, להלן המלצתי להסדר חדש כדלקמן:
 - א. להחיל ההסדר הקיים לגבי בוגרי שמיניות הממשיכים בלמודים אקדמאיים במסגרת העתודה האקדמאית גם על תלמידי הישיבות. קבלת עקרון זה תאפשר גיוסם של כל תלמידי הישיבות בעלי נתונים גיוס אשר לאחר אמון הטירון ידחה המשך שרותם למשך ארבע שנים (פרט לתקופת אמון או העסוקה שתקבע אחת לשנה במועד שיסוכם עליו עם הגורמים הנוגעים).

לשכת ראש המטה הכללי

העתק... מתוך... עותקים
דף... מתוך... דפים

- ב. אם הצעה זו לא התקבל לגבי כלל תלמידי הישיבות, יש לעמוד על קיומה לפחות לגבי בוגרי הישיבות התיכוניות.
- ג. לגבי תלמידי הישיבות התורניות ימשך ההסדר הקיים על פיו תנתן דחיית גיוס (לתלמידים שהתחילו בלמודיהם לפני הגיעם לגיל 16) כאשר הם יגיעו לגיל הגיוס, אולם בהגיעם לגיל גיוס הם יגויסו, יעברו אמון טירון ושרותם ידחה כל עוד הם לומדים בישיבה. תלמידים כנ"ל - אם יהליטו לעזוב הישיבה בטרם מלאו להם 25 שנים - תבוטל דחיית שרותם והם יגויסו לשרות סדיר. מי שמלאו לו 25 שנים ויעזוב את הישיבה, ישוחרר מהובת שרות סדיר ויוצב למלואים. במשך תקופת הלמודים בישיבה הם יחוייבו פעם בשנה לצאת לאמונים/העסוקה במועד עליו יסוכם עם הגורמים הנוגעים, הדחיה תהיה בתוקף כל עוד הם לומדים בישיבה.

חיים בר-לב, רב-אלוף
ראש המטה הכללי

בני ישיבה - סקירה כללית

כללי

1. בהתאם להחלטה שר הבטחון מ-1949 נדחה גיוסם לשרות בטחון של תלמידי ישיבה כל עוד הם לומדים בישיבה "תורתם אומנותם".
2. ככני ישיבה נחשבים כל התלמידים אשר לומדים בישיבה המאושרת במסגרת ההסדר ואשר מציגים אישור על כך מאת ראש הישיבה וועד הישיבות בארץ ישראל. כמו כן חייבים הם להיות תלמידי ישיבה באופן רצוף מגיל 16.
3. ההסדר כולל בחוכו ישיבות תורניות ותיכוניות, וכן קיימים מספר הסכמים מיוחדים לקבוצות מאותרות כמפורט:
 - א. תלמידי הישיבות "כרם ביבנה" ו"ישיבת-הדורס" ברחובות.
 - ב. הסדר "קוממיות" לאחר אמוץ בסיסי.
 - ג. הסדר "האחזות מודיעין" - או לימוד בישיבות שונות במסגרת של"ת לאחר אמוץ בסיסי.
 - ד. בני ישיבה להוראה.
4. בהתאם לאישור משרד הדתות מיצג מזכיר ועד הישיבות בארץ ישראל את המשרד לפני מוסדות צה"ל בכל הקשור בהסדר בני הישיבה ש"תורתם אומנותם".
5. הנתונים הניתנים להלן שמתחילים לתקופה שלפני 1967 אינם רצופים ומתבססים על החומר שנמסר לנו ע"י משה"ב ונמצא בדינו, מכאן הקפיצות בין השנים בחלק מהנתונים. אין כל אפשרות לשחזר נתונים נוספים ע"פ החומר שנמסר לנו, מאחר והכרטיסיות בהן היחה אינדיקציה שמבדילה בין בני ישיבה ליוצאי צבא אחרים בלימודים לא נשמרה, ואילו בנתונים שהועלו למחשב חסרה אבחנה בין לומד ישיבה לבין לומד מסיבות אחרות בכל מה שנוגע לאינפורמציה לתקופה שלפני 1967.

ישיבות תורניות

6. מספר הישיבות ומספר מקבלי הדחיות בהיותם בני ישיבה ש"תורתם אומנותם" הם כמפורט:

- א. מספר הישיבות
- 1963 (תשכ"ג) - 83 ישיבות תורניות.
- 1967 (תשכ"ז) - 123 ישיבות תורניות.

הדבר מהווה גידול של 40 ישיבות תורניות הן 4 שנים, שהם גידול של 48.2%, או גידול של 10 ישיבות בשנה שהם 12.5%.

ב. מספר מקבלי דחיות

מס' סדר	ה ש נ ה	נוספו לשנה הקודמת - נסו		ה ע ר ו ת
		א	ב	
1.	1960 (תש"ך)			2200
2.	1961 (תשכ"א)	500		2700
3.	1962 (תשכ"ב)	200		2900
4.	1963 (תשכ"ג)	800		3700
5.	1964 (תשכ"ד)			אין בדינו פירוט של כל שנה בנפרד.
6.	1965 (תשכ"ה)			
7.	1966 (תשכ"ו)	800		
8.	1967 (תשכ"ז)	500		5000

* התוספת היא נסו, דהיינו מספר תלמידי ישיבה שנוספו בשנה הנתונה פחות התלמידים שנברעו מסך הכל הדחויים של השנה הקודמת עקב העברות למלואים ומסור.

ג. חלוקת מקבלי הדחיות בשנת 1967 (השכ"ז) לפי קבוצות גיליות-

מס' דחיות	גיל	שנת ילידי	מס' דחיות
ב	ב	א	ב
960	18 ופחות	1949 וצעירים יותר	1
1830	19 - 21	1946 - 48	2
1040	22 - 25	1942 - 45	3
610	26 - 29	1938 - 41	4
560	30 ויותר	1937 ומבוגרים יותר	5
5000		סה"כ	6

7. מהטבלה לעיל מסתבר שמספר הדחיות גדל ב-7 השנים מאז 1960 ב-2800, גדול של 400 דחיות בממוצע בשנה.

ישיבות תיכוניות

8. בוגרי ישיבות תיכוניות, מוכרזות לצורך זה, העוברים עם סיום לימודיהם לישיבה תורנית, מקבלים אף הם מעמד של בן ישיבה (אם למדו בישיבה תיכונית מגיל 16 לפחות). להלן מספר נהוגים על היקף הישיבות התיכוניות המוכרות, מספר מקבלי הדחיות ללימודים ומספר מקבלי דחיות עקב הערכתם למעמד בני ישי בהו:

א. מספר ישיבות תיכוניות מוכרות

- 1949 (השי"ז) - 6 ישיבות תיכוניות.
- 1962 (השכ"ב) - 9 ישיבות תיכוניות.
- 1963 (השכ"ג) - 13 ישיבות תיכוניות.
- 1967 (השכ"ז) - 18 ישיבות תיכוניות.

זהו גידול של 9 ישיבות תיכוניות ב-6 שנים אחרונות, שהם גידול של 100%.

ב. מספר לומדים ומקבלי דחיות

ב-1963 (השכ"ג) למדו בישיבות תיכוניות 594 תלמידים לעומת 1015 תלמידים בשנת 1967 (השכ"ז) - זהו גידול של 71% תוך 4 שנים. מתוך 228 כסיימי י"ב כחנה בישיבות תיכוניות בשנת 1962 (השכ"ב) בוויסו ל-צה"ל 133 ואילו 95 קבלו דחיות ביום עקב העברתם לישיבות תורניות. לעומת זאת, מתוך 501 כסיימי י"ב כיתות בישיבות תיכוניות בשנת 1967 (השכ"ז) בוויסו ל-צה"ל 257, ואילו 244 קבלו דחיות ביום כחלמידי ישיבה. טכאן שאחוז המתגייסים ירד מ-58.3% בשנת 1962 (השכ"ב) ל-51.3% בשנת 1967 (השכ"ז). יצויין שהלק ממקבלי הדחיות נכנסים לאחר שנה של לימוד או שנתיים בישיבה תורנית לאחד ההסדרים המפורטים בסעיף 3 (ראה גם להלן) ובודדים גם לטרות חובה רגיל.

9. ישיבת "כרם ביבנה" ו-"ישיבת הדרום" - רחובות

לשי הסדר עם ארגון בני עקיבא ועם ישיבת הדרום אמתגייסים בני ישיבות אלה (ברובם) אחרי לימודים על מספר שנים ל-צה"ל. הם עוברים אמננים כסיימים ומתקדמים תקופה של כ-9 חדשים (לא ברציפות), וביתר הזמן חוזרים התלמידים לישיבה, עד להשלמת 4 שנים מיום גיוסם. מספר המתגייסים מישיבות אלה מדי שנה הוא כ-40 - 50 בניים.

10. הסדר "קוממיות"

הסדר זה נעשה עם צעירי "אגודת ישראל", לפיו עוברים מדי שנה כ-20 בני ישיבה אמון כסיימי של כ-4 חדשים ואח"כ עוברים הם למושב קוממיות בו הנם עוברים ברובם בתעשייה היהלומים במסגרת של"ת, עד הום תקופת שרות החובה.

11. הסדר "האחזות מודיעין" ו/או לימוד בישיבות שונות כשל"ת

זהו הסדר שנעשה עם פועלי "אגודה ישראל", לפיו יכולים בני ישיבה לעבור אמון בסיסי של כ-4 חדשים. בתום אמון זה חלק נמצא בהאחזות "מודיעין" ולאחר מכן משלים את שרות החובה במשק (מזו, יפח) במסגרת של"ת. חלק אחר עובר בתום אמון זה (הבסיסי) ללימודי ישיבה (שעלבים, יסודות) במסגרת של"ת עד תום השרות.

12. מורים בני ישיבה

אלה בני ישיבה העוסקים בהוראה בישובי עולים בהתאם לסיכום עם משרד החנוך. מורים אלה מלמדים בישובים מוכרים לצורך זה תקופה של 4 שנים, ובהם תקופה זו עוברים למלואים. תוך ארבעת השנים הם עוברים אמונים בסיסיים של חדשיים, וכן ניתן לקראם לשרות מלואים בהתאם לחובתם לפי החוק. לחלק ממורים אלה ניתנה האפשרות ללמוד לפני העסקתם כמורים, בבהי מדרש למורים (מורי כפר).

13. סכום

א. לאחרונה קיימה פניה של סגן שר הדתות, מר בנימין שחור, לאשר ביום בני ישיבה להקופת אמון של 3 חודשים בהגיעם לגיל 22. עם תום תקופה אמון זו הם יקבלו דחית שרות חובה ותוך תקופה זו עליהם לשרת שרות מלואים שנתי לפי הקבוע בחוק. אם יתמידו בלימודים בישיבה עד הגיעם לגיל 25, ישוחררו מחובה שרות סדיר בכלל ויועברו סופית למלואים. רובה המכריע של האוכלוסייה הנכללת בהסדר זה הם בוגרי ישיבות תיכוניות בעלי תעודת בגרות, אשר נמנים עם בעלי האיכויות הגבוהות ביותר ב-צה"ל. הרקע לפניה הוא הרגשת אי נוחות של צעירים אלה בגלל אי היותם חיילים, במיוחד לאחר מלחמת ששת הימים. הענות לפניהם ע"י מתן אמון בתקופה קצרה עשוי לעודד בוגרי ישיבות תיכוניות נוספים לבהור במסלול שרות זה.

ב. אם נסכם את האמור בסעיפים 9 - 12 נראה שמספר בני ישיבה העוברים לפחות אמון מקוצר במסגרת הסדרים מיוחדים מביע ל-150 בערך בשנה, לפי הפירוט הבא:-

45	(1) "כרם ביבנה ו-"ישיבת הדרום" -
20	(2) "קוממיות" -
15	(3) "שעלבים", "יסודות" ו-"האחזות מודיעין"-
70	(4) מורים בני ישיבה -
150	(5) ס"ה -

ג. למספר זה יש להוסיף כ-100 בודדים העוזבים את לימודיהם בישיבות בגיל 26 ומעלה ועוברים אף הם אמון בסיסי של 3 חדשים ב-ד"כ.

ד. אם נצרף למספר זה של 250 בני ישיבה אשר נושרים מדי שנה מישיבות ועוברים אמון מקוצר כלשהו, עוד כ-150 תלמידים שיוצאים מסיבות אחרות (כד"ש גופני, משפחות מרובות ילדים, פטור וכד") נקבל נטל כללי של 400 בני ישיבות שיחד עם הוספת נטו של 400 תלמידים ממרצע שנתי (ראה סעיף 7 לעיל) מצביעים על גידול של כ-800 בני ישיבה מדי שנה.

ה. מספר מקבלי הדחיות בהיותם בני ישיבה ש"תורתם אומנותם" נמצא בעליה מהמדה. רק לאחרונה קבלנו דרישה להכיר ב-10 ישיבות נוספות - כולל ישיבה תיכונית אחת - בהן לומדים קרוב ל-350 תלמידים שהם רבים שעומדים להגיע לגיל גיוס (עדיין לומדים בישיבות קטנות). הדבר יכביד עוד יותר על צה"ל עקב הירידה הצפויה במקורות לגיוס המחייבת מיצוי מירבי של מקורות כח האדם.

10/10

תיק מס'

אל: על התביעה

מאת: הואלף רמז (פני)

כב' השפ

הנדון: וסדר טורים לפניו הילול האלמוני ושגל

אובאס איך אמציולא המחיסנה הודיעונו

כי הוצעו הטיפוחי בספון סו דלי המחיסנ

ויין עא יואו הספון לאונור המחיסנ

אלא אפ כן יואט אפול

ביננו עמ אלון אה גפגד הספול

סס רב' וואו אסר ע' סקראו עמ

יואט הן גווג אפול

אפ כן הצגו, אלסן ע' יוכ כי רפון

אפול אפול כב' כי עא יואט אפול

גרוכט אלמוני פנימו

[Handwritten signature]

פ ר ס י כ ל

ישיבת ועדה השירים לענין סירות תלמידי
ישיבות בצה"ל אשר הוקמה ע"י החלטה
מס. 308 של הממשלה מיום ג' באדר תשכ"ח
(3.3.68)

י"א בתשרי תשכ"ט - 3.10.68

נכחו השירים: מ. דייץ - יו"ר, מ. בגין, מ. כנסוב, א. קול, י. ספיר, ח.מ. ספיר, י.ה. זחירא.

נעדרו השירים: י. אלון.

י. אגסי - משרד הפנים
אלוף ס. אייל - צ.ה.ל.
רס"ן מ. רבינוביץ - משרד הבטחון
א. ליטנטי - מזכיר הועדה

טר הבטחון מביא לפני חברי ועדה השירים הצעת המטה הכללי של צה"ל לענין סירות תלמידי ישיבות בצבא.

טר הפיתוח והתיירות תומך באותו חלק של הצעת המטכ"ל המתייחס לישיבות התיכונים וישיבת "קוסמיות" ומתנגד להסדר המוצע לגבי ישיבות תורניות. הטר מציע כי בני הישיבות התורניות יעברו פרק אמונים צבאי מינימלי אשר יאפשר להכניסם למערך הצבאי בטעם הצורך.

טר התיכון מציע כי הועדה תחליט עקרונית על הסדר אחיד לענין סירות בני ישיבות בצה"ל; ביצוע ההחלטה ייעשה באופן הדרגתי.

הטר מ. בגין מציע כי בזמנה האחרונה ללימודיהם של תלמידי ישיבות תיכונים, בין הגילים 17 ו-18, תיסקל האפשרות של מתן חינוך טרום-צבאי לזמן מוגבל ללומדים. באחד לישיבות תורניות מציע הטר כי המטה הכללי יעשה מאמץ מתמיד לסכנע אותן לקבל ההסדר של "כרם דיבנה". הטר ממליץ לשקול את ההצעה של חינוך צבאי כלשהו בחוץ הישיבות בהן הלימודים רצופים.

הטר י. ספיר מציע כי תלמיד, בטרם היכנסו ללימוד בישיבת תורנית, יעשה 4 חודשי אמוץ צבאי ואחרי-כך יקדיש חודש אמונים בחוץ הישיבה מדי שנה. תלמיד אשר לומד לקראת קבלת סמיכות לרב ומוכיח כי אומנם מוכשר הוא לכך, ינתנו לו כל התנאים ללימוד ללא הפרעה.

טרי הפנים והמספמים הומכים בהצעת המטכ"ל לענין סירות בני ישיבות בצבא"ל..

Faint, illegible text at the top of the page, possibly a header or title.

Second line of faint, illegible text.

Third line of faint, illegible text.

Fourth line of faint, illegible text.

Fifth line of faint, illegible text.

Sixth line of faint, illegible text.

Seventh line of faint, illegible text.

Eighth line of faint, illegible text.

Ninth line of faint, illegible text.

Tenth line of faint, illegible text.

מ ח ל י ס י ס (ברוב של 4 קולות) לקבל הצעת המטה הכללי של צה"ל לענין שירות תלמידי ישיבות בצה"ל, מבלי לחולל בטעה זאת שינויים מרחיקי לכת, כדלקמן:

1. דחיית גיוס לתלמידי ישיבת תורנית

- (א) ישאר בתוקפו ההסדר לפיו תלמיד ישיבה הלומד תורה ברציפות מגיל 16, יידחה גיוסו כל עוד "תורתו אומנותו".
- (ב) דחייה כזו יקבל כל תלמיד ישיבה בתנאי שילמד באחת הישיבות הנמצאה ברשימה המוכרת ע"י צה"ל לצורך הסדר זה.

2. דחיית גיוס לבוגרי ישיבת תיכונת

- (א) טוב, לאור האמור לעיל, ובמיוחד לאור העובדה שבסופו של דבר רוב רובו של הציבור הזה מגיע לצה"ל לחקופת שרות מלאה או לשרות בהסדר של "כרס דיבנה", אנו מציעים שכל בוגר ישיבת תיכונת החפץ להמשיך ברציפות בישיבת תורנית יהא זכאי לדחיית גיוס כל עוד "תורתו אומנותו".
- (ב) גם כאן יש להדגיש שזכאות לדחיית גיוס מוחנית בלימודיו עד גיל 18 בישיבת תיכונת הנמצאה ברשימת הישיבות התיכוניות המוכרות ע"י צה"ל ובתנאי שממשיך ללמוד ברציפות באחת הישיבות התורניות הנמצאות אף היא ברשימה המוכרת ע"י צה"ל לצורך הסדר זה.

3. אחידות ההסדרים המיוחדים

- (א) כמוסבר לעיל חלק מההסדרים המיוחדים גורמים להרעמת ציבורית יותר מאשר אי גיוסו של תלמידי ישיבה מהחוג החרדי - באשר כלפי הציבור הם נראים כבוחרים בדרך נוהג לשרות צבאי מקוצר מהד גיטא, וכעצם אינם מהכוונים לעשות אח "תורתם אומנותם" מאידך גיטא.
- (ב) בכדי ליטול עוקצה של הרעומת בקרב האבור האזרחי ובקרב החיילים, אנו מציעים לקבוע נוהל אחד ואחיד לישיבות או למחגרות של "כרס דיבנה", "הדרום", "הר עציון", "הכותל" ו"סעלביט", העקרונותיו הם:
 - (1) מעבר כ- 4 חודשים אמון סירון.
 - (2) יהות של כשנה בישיבה.
 - (3) מעבר ב- 6 חודשים אמון מתקדם.
 - (4) יהות של יתרת החקופה עד חוס ארבע שנים בישיבה, הוך ביצוע תעסוקה מבצעית של שלושה חודשים הוך תקופה זו.
- (ג) אנו בהחלט רואים כחיוני לבטל מכל וכל את ההסדר של "קומטיות" באשר לא יתכן שחייל ימנה על כוחות צה"ל ובחקופת חיילותו יסב ויעבוד ביהלומים, יקבל מטכורת וכל החקופה הזו תיחשב לו כחקופת שרות.

4. איסור רשימת ישיבות תורניות ותיכוניות

כדי שלא יהיה צורך להביא לאיסור ועדת השרים צירוף כל ישיבה להסדר בנפרד, מציעים אנו לנהוג כמפורט:

- (א) ישיבות תורניות - ללא סינוי מן הקיים, דהיינו ההסדר יפעל לגבי הישיבות הקיימות ובהיקף דחיות הגיוס הינתי הניתן כיום.
- (ב) ישיבות תיכוניות - טעונות איסור כנהוג בעבר. בוגרי ישיבות תיכוניות אם יעברו לישיבות התורניות יוכלו בהסדר כאמור בסעיף 4 א (קרי בהיקף הקיים של הישיבות התורניות). אם בוגרי הישיבות התיכוניות יעברו לישיבה בה קיים הסדר של סילוב חירות צבאי עם לימודים (כגון "כרם דיבנה") - ייסרתו על פי מסלול אחיד, כנקבע ב"כרם דיבנה".
- (ג) לא יהיה נוהל אחר לגבי ישיבות החורג מהסדר "כרם דיבנה".
- שר הפיהוח וההיירוט מודיע כי יערער במטמלה על החלטה ועדת השרים כאמור לעיל.

ה י ש י ב ה נ נ ע ל ת

מ ח ל י ס י ס (ברוב של 4 קולות) לקבל הצעת המטה הכללי של צה"ל לענין סירוח תלמידי ישיבות בצה"ל, מבלי להולל בשעה ואת סינוייט סרחיקי לכה, כדלקמן:

1. דחיית גיוס לתלמידי ישיבה תורנית

- (א) יסאר בחוקפו ההסדר לפיו תלמיד ישיבה תלומד תורה ברציפות מגיל 16, יידחה גיוסו כל עוד "תורתו אומנותו".
- (ב) דחייה כזו יקבל כל תלמיד ישיבה בתנאי שילמד באחת הישיבות הנמצאת ברשימה המוכרת ע"י צה"ל לצורך הסדר זה.

2. דחיית גיוס לבוגרי ישיבה תיכונית

- (א) טוב, לאור האמור לעיל, וכמיוחד לאור העובדה שבסופו של דבר רוב רוכו של הציבור הזה מגיע לצה"ל לתקופת שרות מלאה או לשרות בהסדר של "כרס דיבנה", אנו מציעים שכל בוגר ישיבה תיכונית ההפץ להמשיך ברציפות בישיבה תורנית יהא זכאי לדחיית גיוס כל עוד "תורתו אומנותו".
- (ב) גם כאן יש להדגיש שזכאות לדחיית גיוס מותנית בלימודיו עד גיל 18 בישיבה תיכונית הנמצאת ברשימה הישיבות התיכוניות המוכרות ע"י צה"ל ובתנאי שממשיך ללמוד ברציפות באחת הישיבות התורניות הנמצאת אף היא ברשימה המוכרת ע"י צה"ל לצורך הסדר זה.

3. אחידות ההסדרים המיוחדים

- (א) כמסבר לעיל חלק מההסדרים המיוחדים גורמים לתרעומת ציבורית יותר מאשר אי גיוסם של תלמידי ישיבה מהחוג החרדי - באשר כלפי הציבור הם נראים כבוחרים בדרך נוחה לשרות צבאי מקוצר מהזר גיטא, ובעצם אינם מחווננים לעשות את "תורחם אומנותם" מאידך גיטא.
- (ב) בכדי ליטול עוקצה של התרעומת בקרב הצבור האזרחי ובקרב החיילים, אנו מציעים לקבוע נוהל אחד ואחיד לישיבות או למסגרות של "כרס דיבנה", "הדרוט", "הר עצינן", "הכותל" ו"סעלביט", שיקרונוחיו הס:
- (1) מעבר כ- 4 חודשים אמוך סירון.
 - (2) טהות של כחנה בישיבה.
 - (3) מעבר כ- 6 חודשים אמוך סחקרם.
 - (4) טהות של יתרה התקופה עד חום ארבע טנים בישיבה, חוך ביצוע העסוקה מבציעת של שלושה חודשים חוך תקופה זו.
- (ג) אנו בהולט רואים כחיוני לבטל מכל וכל את ההסדר של "קוממיות" באשר לא יתכן שחייל ימנה על כוחות צה"ל ובחקופה חיילותו יטב ויעבוד ביהלומים, יקבל מטכורת וכל התקופה הזו תיחטב לו כחקופה שרות.

4. איסור רשימת ישיבות תורניות ותיכוניות

כדי שלא יהיה צורך להביא לאיסור ועדת השרים צירוף כל ישיבה להסדר בנפרד, מציעים אנו לנהוג כמפורט:

(א) ישיבות תורניות - ללא סינוני מן הקיים, דהיינו ההסדר יפעל לגבי הישיבות הקיימות ובהיקף דחיות הגיוס הסגתי הניתן כיום.

(ב) ישיבות תיכוניות - טעונות איסור כנהוג בעבר. בוגרי ישיבות תיכוניות אם יעברו לישיבות התורניות יוכלו בהסדר כאמור בסעיף 4 א (קרי בהיקף הקיים של הישיבות התורניות). אם בוגרי הישיבות התיכוניות יעברו לישיבה בה קיים הסדר של סילוב יזרוח צבאי עם לימודים (כגון "כרם דיבנה") - ייטרחו על פי מסלול אחיד, כנקבע ב"כרם דיבנה".

(ג) לא יהיה נוהל אחר לגבי ישיבות החורג מהסדר "כרם דיבנה".

סר הפיהוח וההיירוח מודיע כי יערער בממשלה על החלטה ועדת השרים כאמור לעיל.

ה י ש י ב ה נ נ ע ל ת

ה צ ע ה ל ה ח ל ט ה

מ ה ל י ס י מ , לענין סירות בצבא של תלמידי הישיבות התורניות:

- א. כל מי שעומד להתקבל לישיבה תורנית יעבור 4 חודשי אמון צבאיים לפני התקבלו לישיבה.
- ב. במסך שנות לימודיו בישיבה יקבל כל שנה אמון צבאי במסך חודש ימים במסגרת הישיבה ועל פי סידורים מיוחדים שיבטיחו את המצאותו במכיבה דתית בזמן האמונים.
- ג. מי שימשיך בלימודיו ויקבל סמיכות לרבנות ויממש בתפקיד רבני או של ראש ישיבה או מורה בישיבה יהיה פטור מסרות בצבא.
- ד. מי שיעזוב את הישיבה או יפסיק לימודיו בת יגויס לצה"ל וישרה כמו כל בחור בישראל פחות החודשים של אמונים לפני כניסתו לישיבה וחודשי האמונים במסך שנות לימודיו.
- ה. במקרה של מלחמה יחשבו בחורי הישיבה שיקבלו את אמונם כחלק מהמערך הצבאי וימלאו תפקידים כפי שיטילו עליהם מפקדי צה"ל.

ד ב ר י ה ס ב ר

אני מערער על החלטת ועדת השרים לענין סירות תלמידי ישיבות בצה"ל המ"ב מיום י"א בתשרי תשכ"ט (3.10.68), ומציע לאשר את ההצעה להחלטה האמורה, מן הישיבות הבאות:

- א. אנו רוצים לשמור על הישיבות כמוסדות ללימוד תורה ומלאים וממלאים תפקידים חשובים בעם. יחד עם זאת אסור שבתקופתנו ובזמננו תהיה קיימת סחירה בין לימוד תורה ובין הגנת הארץ.
- ב. ההצעה הנ"ל תשמור על הישיבות כמוסדות תורה וחרים את קרנם בעיני הדור הצעיר והעם כולו, ויחד עם זאת ימלאו תלמידי הישיבה את חובתם בהגנה על המדינה והעם.
- ג. החלטנו להאריך את הסירות בצה"ל ל- 3 שנים והעומס הבטחוני הוא גדול. כעמוד חיילינו על גדות הסואץ, התרמון והירדן, לא יחכן שבתקופה כזאת יהיו קרוב ל- 5,000 בחורים מישראל פטורים מאמונים וחובה סירות מינימלית.
- ד. המצב הקיים מעורר רגשות קשים בעם ולא יחכן להמשיך בו. לכן אני מציע לקבל את ההצעה לגבי תלמידי הישיבות התורניות נוסף להחלטות שנחקלו לגבי הישיבות החיכוניות שאני חושך בהן.

מוגס ע"י שר הפיתוח והתיירות

ה צ ע ה ל ה ח ל ט ה

ס ח ל י ס י ס , לענין סירותם בצבא של תלמידי הישיבות התורניות:

- א. כל מי טעמד להתקבל לישיבה תורנית יעבור 4 חודשי אמוץ צבאיים לפני התקבלו לישיבה.
- ב. במסך שנות לימודיו ביהיבה יקבל כל שנה אמוץ צבאי במסך חודש ימים במסגרת הישיבה ועל פי טיפוחים מיוחדים שיבטיחו את המצאותו בסביבה דתית בזמן האמונים.
- ג. מי שימטיך בלימודיו ויקבל סמיכות לרבנות ויטמס בתפקיד רבני או של ראש ישיבה או מורה ביהיבה יהיה פטור מסרות בצבא.
- ד. מי שיעזוב את הישיבה או יפסיק לימודיו בת יגויס לצה"ל ויטרה כמו כל בחור בישראל פחות החודשים של אמונים לפני כניסתו לישיבה וחודשי האמונים במסך שנות לימודיו.
- ה. במקרה של מלחמה יחשבו בחורי הישיבה שיקבלו את אמונם כחלק מהמערך הצבאי וימלאו תפקידים כפי שיטילו עליהם מפקדי צה"ל.

ד ב ר י ה ס ב ר

אני פרעור על החלטת ועדת השרים לענין סירות תלמידי ישיבות בצה"ל המ"ב מיום י"א בתשרי תשכ"ט (3.10.68), ומציע לאשר את ההצעה להחלטה האמורה, מן הישיבות הבאות:

- א. אנו רוצים לסמור על הישיבות כמוסדות ללימוד תורה סמילאו וממלאים תפקידים חשובים בעס. יחד עם זאת אסור שתקופתנו ובזמננו תהיה קיימת סחירה בין לימוד תורה ובין הגנת הארץ.
- ב. ההצעה הנ"ל תסמור על הישיבות כמוסדות תורה וחורים את קרנם בעיני הדור הצעיר והעם כולו, ויחד עם זאת ימלאו תלמידי הישיבה את חובתם בהגנה על המדינה והעם.
- ג. החלטנו להאריך את הסירות בצה"ל ל- 3 שנים והעומס הכסחוני הוא גדול. בעמוד היילינו על גדות הסואץ, החרמון והירדן, לא יחכן שתקופה כזאת יהיו קרוב ל- 5,000 בחורים מישראל פטורים מאמונים וחובה סירות מינימלית.
- ד. המצב הקיים מעורר רגשות קשים בעס ולא יחכן להמטיך בו. לכן אני מציע לקבל את ההצעה לגבי תלמידי הישיבות התורניות נוסף להחלטת סנתקבלו לגבי הישיבות התכונניות טאני תוסך בהן.

מוגס ע"י סר הפיתוח והתיירות

10
נספח 24

כ"א בתשרי תשכ"ט
13 באוקטובר 1968

ה הצ ע ה ל ח ח ל ט ה

ס ח ל י ט י ס , לענין שירותם בצבא של חלמידי הישיבות התורניות:

- א. כל מי שעומד להקבל לישיבה תורנית יעבור 4 חודשי אמוץ אבאיים לפני הקבלו לישיבה.
- ב. כמסך שנה לימודיו בישיבה יקבל כל שנה אמוץ אבאי כמסך חודס ימים במסגרת הישיבה ועל פי סיוורים מיוחדים היבטיחו את המצאתו במביבה דחיה בזמן האמונים.
- ג. מי חמסוך בלימודיו ויקבל ממיכות לרבנות וימסס בחפקיד רבני או של ראס ישיבה או מורה בישיבה יהיה פסור מסרות בצבא.
- ד. מי סוקזוב את הישיבה או ימסוק לימודיו בת יגוים לצה"ל וישרה כמו של בחור בישראל פחות החודשים של אמונים לפני כניסתו לישיבה וחודשי האמונים כמסך שנה לימודיו.
- ה. במקרה של מלחמה יחטבו בחורי הישיבה טיקבלו את אמונם כחלק מהסערך הצבאי וימלאו חפקידים כפי שיסילו עליהם מפקדי צה"ל.

ד ב ר י ה ט ב ר

אני מקרער על החלטת ועדת השרים לענין שירות חלמידי ישיבות בצה"ל המ"ב מיום י"א בתשרי תשכ"ט (3.10.68), ומציע לאשר את ההצעה להחלטה האמורה, סן הסיבות הבאות:

- א. אנו רוצים לטמור על הישיבות כמוסדות ללימוד תורה שמלאו וממלאים חפקידים חסובים בעס. יחד עם זאת אסנו שכתקופתנו ובזמננו תהיה קיימת סחירה בין לימוד תורה ובין הבנת הארץ.
- ב. ההצעה הנ"ל חטמור על הישיבות כמוסדות תורה וחרים את קרנם בעיני הדור הצעיר והעס כולו, ויחד עם זאת ימלאו חלמידי הישיבה את חובתם בהגנה על המדינה והעס.
- ג. החלטנו להאריך את החירות בצה"ל ל- 3 שנים והעומט הבטחוני הוא גדול. בעמוד חיילינו על גדות הסואץ, החרמון והירדן, לש יתכן שכתקופה כזאת יהיו קרוב ל- 5,000 בחורים מישראל פסורים מאמונים וחובת שירות מינימלית.
- ד. המצב הקיים מעורר דגסות קשים בעס ולא יתכן להמטיך בו. לכן אני מציע לקבל את ההצעה לגבי חלמידי הישיבות התורניות נוסף להחלטות שנחקבלו לגבי הישיבות התיכוניות האני תוסך בהן.

מוגס ע"י סר הפיתוח והחיירות

כ"א בתשרי תשכ"ט
13 באוקטובר 1968

ירושלים, כא' בתשרי תשכ"ט
13 באוקטובר 1968

אל: מזכיר הממשלה

מאת: משה קול

אבקש להעמיד על סדר היום של ישיבת הממשלה את ערעורי על ועדת הסרים
לענין תלמידי ישיבות בצה"ל מיום יא' בתשרי תשכ"ט (3.10.68)

הצעת המלטה לממשלה על שרוחם כצבא של תלמידי הישיבות החורניות:

א. כל מי שקובד להקבל לישיבת תורנית יעבור 4 חודשי אסון צבאיים
למניי המקבלו לישיבה.

ב. במשך שנה לימודיו בישיבה יקבל כל שנה אסון צבאי במשך חודש
ימים במטרת הישיבה ועל מי סידורים מיוחדים שיבטיחו את המצאותו
בטיבה דתית בזמן האמוציים.

ג. מי שימשיך בלימודיו ויקבל סמיכות לרכנות ושמש בתפקיד רבני או של
ראש ישיבה או מורה בישיבה יהיה מסור משירות כצבא.

ד. מי שיעזוב את הישיבה או זממיק לימודיו בה יגויס לצה"ל וישרת כמו כל
בחור בישראל מרות החודשים של אימונים למני כניסתו לישיבה וחודשי
האמונים במשך שנה לימודיו.

ה. במקרה של מלחמה יחשבו בחורי הישיבה שיקבלו את אימונם כחלק מהמקורן
הצבאי ויסלאו המקידים כמי שיטילו עליהם מקדי צה"ל.

דברי הסבר :

אנו רוצים לשמור על הישיבות כמוסדות ללימוד תורה שמלאו וממלאים תפקידים
חשובים בעם. יחד עם זאת אסור שבמקומותנו ובזמננו ההיה קיימת סטירה בין
לימוד תורה ובין הגנת המרץ.

ההצעה הנ"ל תשמור על הישיבות כמוסדות תורה ותרים את קרנם בעיני הדור
הצעיר והעם כולו ויחד עם זאת ימלאו תלמידי הישיבה את חובתם בהגנה על
המדינה והעם.

החלטנו לתאריך את השרות בצה"ל ל-3 שנים והעומם הבטחוני הוא גדול. כעמוד
חיילינו על גדות הסואץ, החרמון והירדן. לא יתכן שבמקומה כזאת יהיו קרוב
ל-5000 בחורים מישראל שטורים מאמונים וחובת שרות מינימלית.

המבב הקיים מעורר רגשות קשים בעם ולא יתכן להמשיך בו. לכן אני מציע
לקבל את ההצעה לגבי תלמידי הישיבות החורגות נוסף להחלטות שנחקבלו
לגבי הישיבות החיכוניות שאני חומך בהם.

משה קול

ירושלים, כא' בתשרי תשכ"ט
15 באוקטובר 1968

אל: מזכיר הממשלה

מאת: משה קול

אבקש להעמיד על סדר היום של ישיבה הממשלה את ערעורי על ועדה השרים
לענין תלמידי ישיבות בצה"ל מיום יא' בתשרי תשכ"ט (3.10.68)

הצעה החלטה לממשלה על שירותם כצבא של תלמידי הישיבות החורניות:

א. כל מי שעומד להחזיק לישיבה חורנית יעבור 4 חודשי אסון צבאיים
לפני החזקתו לישיבה.

ב. במשך שנות לימודיו בישיבה יקבל כל שנה אסון צבאי במשך חודש
ימים במסגרת הישיבה ועל פי סידורים מיוחדים שיבטיחו את המצאותו
בטביחה דהיה בזמן האמנים.

ג. מי שימשיך בלימודיו ויקבל טמיכה לרכוזה ושמש בתפקיד רבני או של
ראש ישיבה או מורה בישיבה יהיה מטור משרות כצבא.

ד. מי שיעזוב את הישיבה או ימשיך לימודיו בה יגויס לצה"ל וישרה כמו כל
בחור בישראל פחות החודשים של אימונים לפני כניסתו לישיבה וחודשי
האימונים במשך שנות לימודיו.

ה. במקרה של מלחמה יחשבו בחורי הישיבה שיקבלו את אימונם כחלק מהמערך
הצבאי וימלאו תפקידים כפי שיסילו עליהם מטורי צה"ל.

דברי הסבר :

אנו רוצים לשמור על הישיבות כמוסדות ללימוד תורה שמלאו ומלאים תפקידים
חשובים בעם. יחד עם זאת אסור שבהקמתנו ובזמננו תהיה קיימת סתירה בין
לימוד תורה ובין הגנת הארץ.

ההצעה הנ"ל תשמור על הישיבות כמוסדות תורה ותריט את קרנם כעיני הדור
הצעיר והעם כולו ויחד עם זאת ימלאו תלמידי הישיבה את חובתם בהגנה על
הסדינה והעם.

החלטנו להאריך את השרות בצה"ל ל-3 שנים והעומם הבטחוני הוא גדול. בעמוד
היילינו על גדות הסואץ, החרמון והירדן. לא יתכן שבתקופה כזאת יהיו קרוב
ל-5000 בחורים מישראל פטורים מאמונים וחובת שרות סינימלית.

Faint text block in the upper left quadrant.

Faint text block in the upper middle section.

Faint text block in the middle section.

Faint text block in the middle section.

Faint text block in the middle section.

Faint text block in the middle section.

Faint text block in the middle section.

Faint text block in the middle section.

Faint text block in the lower middle section.

Faint text block in the lower middle section.

Faint text block in the lower middle section.

הסגב הקיים מעורר דגש קשים בעט ולא יתכן להמשיך בו. לכן אני מביע
לקבל את ההצעה לגבי תלמידי הישיבות התורניות נוסף להחלטות שנתקבלו
לגבי הישיבות התיכוניות שאני חוסך בהם.

בשה קול

ירושלים, כא' בתשרי תשכ"ט
13 באוקטובר 1968

אל: מזכיר הממשלה

מאה: טשה קול

אבקש להעמיד על סדר היום של ישיבה הממשלה את ערעורי על ועדת השרים
לענין חלמידי ישיבות בצה"ל מיום יא' בתשרי תשכ"ט (3.10.68)

הצעה החלטה לממשלה על שרומם בצבא של חלמידי הישיבות התורניות:

א. כל מי שעומד להתקבל לישיבה תורנית יעבור 4 חודשי אסון צבאיים
לפני התקבלו לישיבה.

ב. במשך שנות לימודיו בישיבה יקבל כל שנה אסון צבאי במשך חודש
ימים במסגרת הישיבה ועל פי סידורים מיוחדים שיבטיחו את הסגורות
כמישיבה דתית בזמן האמונים.

ג. מי שימשיך בלימודיו ויקבל סמיכות לרבנות ושמש בתפקיד רבני או של
ראש ישיבה או מורה בישיבה יהיה פטור משרות בצבא.

ד. מי שיעזוב את הישיבה או ימשיך לימודיו בה יגויס לצה"ל וישרה כמו כל
בחור בישראל מתוך החודשים של אימונים לפני כניסתו לישיבה וחודשי
האמונים במשך שנות לימודיו.

ה. במקרה של סלחמה יחשבו בחורי הישיבה שיקבלו את אימונם באלק מהמערך
הצבאי וימלאו תפקידים כפי שיטילו עליהם מפקדי צה"ל.

דברי הסבר :

אנו רוצים לשמור על הישיבות כמוסדות ללימוד תורה שטלאו וממלאים תפקידים
חשובים בעם. יחד עם זאת אסור שבתקופתנו ובזמננו תהיה קיימת סגירה בין
לימוד תורה ובין הגנת הארץ.

ההצעה הנ"ל תשמור על הישיבות כמוסדות תורה ותרים את קרנם בעיני הדור
הצעיר והעם כולו ויחד עם זאת ימלאו חלמידי הישיבה את חובתם בהגנה על
המדינה והעם.

החלטנו להאריך את השרות בצה"ל ל-3 שנים והעומם הבטחוני הוא גדול. בעמוד
היילינו על גדות הסואץ, החרמון והירדן. לא יתכן שבתקופה כזאת יהיו קרוב
ל-5000 בחורים מישראל פטורים מאמונים וחובת שרות מינימלית.

SECRET, OR SECRET SERVICE
11-11-1954

TO: SAC, NEW YORK

FROM: SAC, NEW YORK

RE: [Illegible]

[Illegible]

[Illegible]

[Illegible]

[Illegible]

[Illegible]

[Illegible]

[Illegible]

[Illegible]

[Illegible]

[Illegible]

המצב הקיים מעורר דגשות קשים בעם ולא יחכן להמשיך בו. לכן אני מציע לקבל את ההצעה לגבי חלמידי הישיבות התורניות נוסף להחלטות שנתקבלו לגבי הישיבות התיכוניות שאני חושך בהם.

פשה קול

THESE NOTES WERE TAKEN BY THE AUTHOR AT THE
MEETING OF THE SOCIETY OF AMERICAN HISTORIANS
HELD AT THE UNIVERSITY OF CHICAGO IN 1954.

END

כ"ה
הרב שמואל נתן

ט' בטבת תשכ"ט
(ערב עשרה בטבת)
30.12.68.

כבוד השר,

הנני מודה לכב" על שנתן לי לעיין
המסמכים המצורפים. עשיתי זאת והגעתי למסקנה
שכשם שועד הישיבות וה"כ הרב מנחם פרוש שליט"א
קושרים את חזוניהם של הלימוד לחובה הלאומית
ומבקשים להוכיח את היענות בני הישיבות לקריאה
לצה"ל, מתעלמים ראשי הישיבות שליט"א שולחי
המברק מהאספקט השני.

ברור שאני מחייב את לימוד התורה,
אלא החובה הלאומית מתחלקת בין כל שכבות היישוב;
בנינו ובני כל הקיבוצים נ"י שרתו ומשרתים, וכך
הנוער הדתי, ללא הסתייגות, אף תוך חויה דתית
טהורה.

בידעי היטב שהרבה מתלמידי הישיבות
מקיימים את שתי המצוות גם יחד, הנני בא להציע
"עתודת ישיבתית", דוגמה העתודה האקדמאית, תוך
מעקב מוסכם אחרי הלימודים לצורך קביעת הזכאיט;
צעד זה ידרכן אותם בלימודיהם ובשרותם הלאומי
גם יחד.

בכל הכבוד,

~~10/11~~
~~ק"מ~~
~~21/11/68~~
ג.ה.
פ.ה.

o' zoon nuc"o
(xrc vurn zoon)
.80.5T.06

zoff nar,

zoff nar' zoc' ze waz; ze zoff
zoozoo zozozoz. zoff' zan zozoz' zozoz
zooz zoff' zozozoz' zoc' zoc' zoon zoff' zoff'
zozozoz' zozozoz' ze zozoz' zozoz zozozoz
zozozoz' zozozoz' zozozoz' zozozoz' zozozoz
zozoz' zozozoz' zozozoz' zozozoz' zozozoz
zozoz' zozozoz' zozozoz' zozozoz' zozozoz

zoff nar' zozoz' zozozoz' zozozoz',
zozoz' zozozoz' zozozoz' zozozoz' zozozoz' zozozoz';
zozoz' zozoz' zozozozoz' zozoz' zozozoz' zozozoz'
zozoz' zozoz', zozoz' zozozozoz, ze zozoz' zozozoz' zozozoz'
zozozoz'.

zozoz' zozoz' zozozoz' zozozoz' zozozozoz'
zozozoz' zozoz' zozozoz' zozozoz' zozozoz' zozozoz'
"zozozoz' zozozozoz", zozozoz' zozozoz' zozozozoz, zozozoz'
zozozoz' zozozoz' zozozozoz' zozozoz' zozozoz' zozozozoz';
zozoz' zozozoz' zozozoz' zozozozoz' zozozozoz' zozozozoz'
zozozoz'.

zozoz' zozozoz',

מבדקה י"ד 1
דאר שמאי י"ד

078

מימ מימ 1991208 528
ירושלים 1245 26 115/55

תעודת התיירות
מס' 27
12:59
27
12:59

מר קול שר ופתוח והתיירות משרד התיירות ירושלים

שם ראשי הישיבות הגדולות והתוועדות יחד אנו מתכבדים
לפנות אל כבודו בקריאה נלהבת ובתפילה להסיר את ערעורו
ממשלה בענין תלמידי הישיבות נקודה במשך שנות דור ודור
היו הישיבות קודש ללמוד התורה בלבד ובתשפעת חנוך רוחני
בחינת מתי לשם לבדו וכל פגיעה או תפסק בתמשכת חנוך
זה פוגע לא רק באביון הישיבות עתיק היומין כי אם גם
מקעקע את רוחו ואת יסודותיהן נקודה אנו מוסיים כי כבודו
יבין לרוחנו ולדאגתנו העמוקה וייענה ברצור לתפצרתנו וברוך יהא
ברכת התורה

הרב אברמסקי נשיא ועד הישיבות הרב סגנא ראש ישיבת חברון
הרב שולמן ראש ישיבת סלבווקה הרב פינקל ראש ישיבת מיר
הרב אהרן ראש ישיבת גור הרב יפהן ראש ישיבות נוברדוק

חזרה ...

מבדקה י"ד 1
דאר שמאי י"ד

6

מחלקת המסמכים
מחלקת המסמכים
מחלקת המסמכים

מחלקת המסמכים
מחלקת המסמכים
מחלקת המסמכים

ישיבת פוניבז'

גבעת זכרון מאיר, קרית הישיבה, בני ברק, ת.ד. 26
טלפונים 721540, 721560, 72177

PONEVEZ YESHIVA
KIRYAT HAYESHIVA, BNEI-BAK, ISRAEL, P. O. B. 26

בנשיאות ובהנהלת הרב יוסף ש. כהנמן מפוניבז'
Rabbi Joseph Kabaneman, Dean

ב"ה ד' בטבת תש"כ
25.12.68

כבוד מעלת
שר המידות והפיתוח,
מר משה קרל הי"ו,

שלום ורוב ברכה בכבוד ויקר,

כבוד השם, אישי ומבונדי,

בשובי הביתה קראתי בעיון את הנוסח של ערעור כבודו על החלטת ועדת השרים
בענין דחיה גיוסם של תלמידי הישיבות ובחודתי עסקות סמכנו.

הצעה כבודו עלולה ח"ו לקעקע את היסודות של שארית התורה בציון - הישיבות
הקדושה, שנשארו לבו לפליטה מעט מזעיר לאחר חורבן צולת אירופה.

זיכני השי"ה בהרב רחמינו וחסידינו לעמוד בראש ישיבה ב"ח שנים רגם זיכני לראות
חזרה התורה לאכסניה שלה לארץ התורה, זו אנחנו הקדושה, ואני רואה בזה אות וסופה לקיום
חזון נביאנו "ובהר ציון התי" פליטה והיה קדש".

סקרב לב עמוק הנבי פרנה אל כבודו ומספיד בכל רגשי הידידות וההוקרה:
אנא, ימשיך נא ידו מהצעה זו ואל נא הוא ידו בקעקוע יסודות הישיבות וצביון, הנבטן
מסיבי ועד הנה.

במצבנו כיום, שהנבן זקוקים לרחמי שמים - אל נא תגעו בהורמנו הקדושה
ולומדיה בססידות נפש, שבהם נטחון רב ערך לקיומנו ועתידינו.

משוכנע אנכי, כי כבודו יטה אוזן לבקשתי זאת היוצאת מקרב לב עמוק.
וברכת התורה ולומדיה החול עליו ועל ביתו ועל כל הגלויים אליו.

בכבוד ורוב הוקרה
יוסף כהנמן
הרב יוסף ש. כהנמן
ראש הישיבה וסנהל

- THE GREAT YESHIVA - THE HOUSING FOR GRADUATE SCHOLARS - SET PERIMAN
- THE BENDHEIM YESHIVA FOR OUTSTANDING YOUTHS
- THE CHRYVUK YESHIVA FOR SEPHARDIC YOUTHS - THE SARINSEY TALMUDIC LIBRARY
- TALMUD TORAH - BEEB TAAROV YESHIVA - SHERMAN LIBRARY
- THE GESUNDHEIT HIGHER ACADEMY OF TALMUD - TIFERET YAAKOV
- THE YESHIVA RESIDENCE HALLS - SET CITRON - NEVE SHALOM
- THE MORIS & PAULINE SOGARMAN HOUSE - RAPHAEL CLINIC & DISPENSARY
- YESHIVAT YATCHEI KAHAN - BATEI AVOT - CHILDREN'S TOWN FOR RESCUED BOYS AND GIRLS
- KIRYAT HAYESHIVA ASHDOB - YESHIVA & EDUCATIONAL CENTER, METZVEY DIAM VILLAGE

- ישיבת הנדבית - כולל אכסניה - בית פרמאן
- ישיבת כולל ת"י - צב"ר - צב"ר
- ישיבת צ'רנוביל - חתומים מדרוש המורה - פארית פלינסקי
- ישיבת ותיקה - באר יעקב - ספריית ארשן
- בית מדרש נובה למסור - ספריית יעקב פיש יעקב זוננרטיי ויל
- פנימיית הישיבה - בית ציפורין - נוח שלום
- בית שוורצמן - מרפאת רפאל - כפי אבות -
- קרית חייב לינדום וצב"ר הורה - ישיבת וביהכ"ל ידתי ככה
- קרית הישיבה אשדוד - סוכו רחמי וחסידי ובתי וצב"ר פורט

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

1950

...

...

...

...

...

JERUSALEM ג' טבת תשכ"ט
ב"ח, ירושלים
רח' מסילת ישרים 13 טל. 27127

כבוד
מר משה קול
שר התיירות והפיתוח
ירושלים.
שר נכבד,

בהמשך לשיחתנו בעש"ק, מתכבד אני להמציא לך רצו"ם צילום מכתב מאח ועד הישיבות בא"י, שהוא המוסד המרכזי והמוסמך של הישיבות בארץ, אשר המציא לי את המספרים המאלפים הכלולים בו.

מזה הווכח שהמספר שכאילו 5000 בני ישיבה נהנים מהשחרור להחגייס לצבא אינו מכסא את הקובדא שכאילו הם משהחריים אמנם מגיוס, אלא ברובם הגדול הם רק דוחים את גיוסם ובסופו של דבר רובם משרחים בצבא.

כי הנה לפנינו מספר רשמי שמגילאי 30, דהיינו מאלה שהתייצבו לפני 10-12 שנה - לא נשאר כי אם 560 תלמיד.

מאחר שבכל שנה מתייצבים כ-1000 בני ישיבה, הרי ברור שהוא הי' כל בני הישיבה במשך שהים עשרה השנים האחרונות עומדים בשחרורם - הי' צריך המספר להסתכם כיום בקירוב ל-12000.

בבדיקה נוספת שבקשתי לערוך נחברר שם-2000 בני הישיבה ששחררו בעת קום המדינה, דהיינו גילאי 40 כיום - נשארו מהם רק 400.

כל זה מבחינה מספרית גרידא, ומבלי להתייחס לעצם הבעי' של חובתנו לשמור על גחלת הישיבות הקדושות והמקודשות מדור דור.

ובזאת ברצוני לבקשך, מה שבקשתי כבר והבטחתני, להפגש אתך שוב אחרי שהעיינ' בחומר המצורף.

אעריך מאד באם אוכל להתכבד ולהתקבל לשיחה נוספת זו לשעה רגועה בביתך, כדי שנוכל לאפשר לעצמנו ללבן את הבעי', בלי סירדות והטרדות המשרד.

בכל הכבוד,
מנחם פרוש

2° CONCLUSÃO

CONCLUSÃO
DESTE RELATÓRIO
DE INVESTIGAÇÃO
REALIZADA.

DESEMPENHO,

CONCLUSÃO DESTE RELATÓRIO, QUEM NÃO CONCORDA COM O RESULTADO DA ANÁLISE, DEVE SER SUBMETIDO À COMISSÃO DE INVESTIGAÇÃO, PARA QUE SEJA REALIZADA A NECESSÁRIA REVISÃO.

ESTE RELATÓRIO DEVE SER ENTREGUE À COMISSÃO DE INVESTIGAÇÃO, PARA QUE SEJA REALIZADA A NECESSÁRIA REVISÃO, E SEJA ENTÃO SUBMETIDO À COMISSÃO DE INVESTIGAÇÃO, PARA QUE SEJA REALIZADA A NECESSÁRIA REVISÃO.

DESEMPENHO DESTE RELATÓRIO, QUEM NÃO CONCORDA COM O RESULTADO DA ANÁLISE, DEVE SER SUBMETIDO À COMISSÃO DE INVESTIGAÇÃO, PARA QUE SEJA REALIZADA A NECESSÁRIA REVISÃO.

CONCLUSÃO DESTE RELATÓRIO, QUEM NÃO CONCORDA COM O RESULTADO DA ANÁLISE, DEVE SER SUBMETIDO À COMISSÃO DE INVESTIGAÇÃO, PARA QUE SEJA REALIZADA A NECESSÁRIA REVISÃO.

CONCLUSÃO DESTE RELATÓRIO, QUEM NÃO CONCORDA COM O RESULTADO DA ANÁLISE, DEVE SER SUBMETIDO À COMISSÃO DE INVESTIGAÇÃO, PARA QUE SEJA REALIZADA A NECESSÁRIA REVISÃO.

DESEMPENHO DESTE RELATÓRIO, QUEM NÃO CONCORDA COM O RESULTADO DA ANÁLISE, DEVE SER SUBMETIDO À COMISSÃO DE INVESTIGAÇÃO, PARA QUE SEJA REALIZADA A NECESSÁRIA REVISÃO.

CONCLUSÃO DESTE RELATÓRIO, QUEM NÃO CONCORDA COM O RESULTADO DA ANÁLISE, DEVE SER SUBMETIDO À COMISSÃO DE INVESTIGAÇÃO, PARA QUE SEJA REALIZADA A NECESSÁRIA REVISÃO.

CONCLUSÃO DESTE RELATÓRIO, QUEM NÃO CONCORDA COM O RESULTADO DA ANÁLISE, DEVE SER SUBMETIDO À COMISSÃO DE INVESTIGAÇÃO, PARA QUE SEJA REALIZADA A NECESSÁRIA REVISÃO.

CONCLUSÃO,

CONFIDENTIAL

ועד הישיבות בארץ-ישראל

— 300 כולו כתרמיד מ"י מאו"ם 1700 היחסי חיים 1700 רבי חיים עזר גירונסקי וצ"ע —

המרכז: ירושלים, רחוב החכמלת 4, טלפון 25042 ת.ד. 5008
סניסים: תל-אביב, מזא"ה 9, טל. 615938 ת.ד. 1760 חיסה, לבונטין 11, טל. 622129
בנקים: בליל יום 6241/63, בנק הוצאה 10750

ב"ה יום... א"י בטבת תשכ"ט. ט"ו לב/פ/16740.

לכבוד
ידידי הדגול, איש חי ורב פעלים וכו',
הרב מנחם פרוש הי"ד - הי"כ,
ירושלים.

רב מכובדי,

אתיחס בזה לשיחתי עם כב'י, ומתכבד למסור להלן פרטים ונתונים, המלמדים
כי תלמידי-הישיבות אינם עומדים במצב ססטי, וכי גם להלכה וגם למעשה הרהיה
השנתית שהם מקבלים משרות-חובה בצה"ל - הנה דחיה ולא שחרור, בנגוד למה
שרבים רוצים לפרשה - שלא בצדק.

כנקודת-מוצא לוקח אני את המספרים הרשמיים שמסר שר-הבטחון ביום כ"א
בשבט תשכ"ח - בכנסת. בנתונים אלה נאמר: א) כי המספר הכללי של
תלמידי-הישיבות, שנהנו מדחית-גיוס ב-1967 היה כ-5000 איש; ב) מגילאי 30
ומעלה לא נותרו בישיבות, כי-אם 560 תלמיד בלבד.

אני מרשה לעצמי להסב תשומת-לב לשתי הנקודות הבאות:

1. מספר זה חופף, כמובן מאליו, ל-"התן" של שתי-עשרה השנים האחרונות
(מגיל 18-30 ומעלה), כיון שתלמידי-ישיבה לא היה יכול לקבל דחיה
בגיל 29 אלמלא לא התייצב לפני 12 שנה, בהגיעו לגיל 18, והמשיך את
לטודיו ברציפות עד היום.

2. הגדול הממוצע בגיל קבלת דחיות - נע בין 800-1000 לשנה (דבר זה
נלמד הן מהמציאות של השנים האחרונות והן מדברי שר-הבטחון, שאמר,
כי מספר התלמידים בגיל 18 היה 960).

לאור הנ"ל: אילו היו המספרים "עומדים" - היה המספר הכללי של
תלמידי-הישיבות צריך להסתכם ב-11,000 - 12,000 איש, וכיון שאין אנו
מוצאים כי-אם 4440 בלבד (להוציא 560 מ-5000 מאחר שהם למעלה מגיל 30),
הרי מוכח בעליל, כי 60-62% כבר מלאו את חובתם לשרות-הבטחון (שרות-סדיר
או מלואים). ובאותה מידה יש לצפות, כי גם מ-5000 הנותרים, ישרתו בסופו
של דבר - בצה"ל, כך שאחוז המתגייסים מיוצאי בני-הישיבות יעלה בשעור
בולט.

אני מרשה לעצמי להוסיף ולזרוק אור על יתר הנתונים שבהודעת
שר-הבטחון הנז'י; בשנת 1967 - כן אמר - הסתכם מספרם של תלמידי-הישיבות
גילאי 19-21 (3 שנים) ב-1830. לפי קנה-מידה של 960 תלמידים חדשים לשנה,

ועד הישיבות בארץ-ישראל

— נוסד כוללם במרפיד ע"י הוועים מן היחסי חיים ומן רבי חיים עזר ברודנסקי זצ"ל —

המרכז: ירושלים, רחוב החבצלת 4, טלפון 25042 ת.ד. 5008
סניסים: תל-אביב, מזא"ה 9, טל. 615938 ת.ד. 1760 חיסה לבונטין 11, טל. 622129
בנקים: בליל י"ם 6241/65, בנק הירואר 10750

ב"ה יום א"י בטבת תשכ"ט. מס' לב/פ/16740.

.. 2 ..

$$960 \times 3 = 2880$$

המשך:

היה המספר צריך להגיע לידי - 2880 תלמיד (2880=960) וכסאין אתה מוצא 1830 בלבד, מן הוודאי שלמעלה מאלף תלמידים "נשרו" כבר בשלש השנים הראשונות לקבלת הדתיה, ואין ספק, כי בהתאם לגילם הנמוך הם התגייסו לשרות מלא.

"נשירה" זו גדלה והולכת ככל שעקומת-הגיל גדלה. מגיל 25-22 - אמר שר-הבטחון - ישנם ס"ה 1040 תלמיד. ושוב: לפי חישוב של 960 לשנה היה המספר צריך להגיע לידי 3840 (3840=960+4) וכסאין הדבר כך, הרי ברור מאליו, כי 2800 חויילו במסגרת צבאית שלמה או חלקית. אותו הדין ביחס לגילאי 29-26: באם מספרם מגיע - לפי דברי שר-הבטחון - ל-610 הרי, ש-3230 תלמידים מצאו את עצמם (בסופן של 8 שנות-למוד, לפחות) בשרות-צבאי כלשהו.

מאלף ומאפיין ביותר הוא המספר שנקב שר-הבטחון ביחס לגילאי 30 ומעלה - 560 איש בלבד. יש לציין, כי מגיל 30 ומעלה פרושו, בנקודה זו, עד גיל 40 לפחות. כיון שכך, יוצא: שם-"חתך" של עשר שנים רצופות לא נשתיירו בישיבות כי-אם 560 תלמיד, וגם אלה יצטרכו להמשיך ללמוד בישיבות בין 10-1 שנים נוספות (עד הגיעם לגיל 40) עד שהדחיה תהפך אצלם ל"שחרור". במלים אחרות: מכל אותם אלפי התלמידים שלמדו בישיבות בעשר השנים הראשונות להקמת המדינה, נותרו 560 תלמיד בלבד, וגם הם עדיין אינם מסוחררים משרות מלואים.

ככלל עלי להוסיף: עצם העובדא שעקומת-הגיל של התלמידים עומדת ביחס הפוך למספר הגילאים, וככל ששנות-הגיל עולות - כן יורד מספר התלמידים - מהוה הוכחה מסכנת, כי אכן תלמידי-הישיבות אינם עומדים במצב סטטי, אלא זה נכנס וזה יוצא, כי אחרת היתה עקומת-הגיל זהה, כמובן, עם זו של הגילאים - שתיהן נוטות כלפי מעלה. וככל שרבו השנים היה צריך לגדול מספר התלמידים שבסוגם.

הוא אשר אמרנו ואומרים, בלי לנגוע בצד העקרונית המקודש של הבעיה, כי המציאות הוכיחה, כי פרט למתי-מעט דחית גיוסם של תלמידי-הישיבות הנה אמנם דחיה ולא שחרור.

והנני בכל הכבוד ובברכת התורה,

יהונתן
מ.ד. סנבנבים

לשכת ראש המטה הכללי

כא
שבט
12 פבר' 69
השכ"ט
69

איר קול!

אנכי צר משיק תשלום
לשאלתי מאתגרי מיום 26.1.64
במצבך מן 1/11. נ"ל

היום ישראלי

הנדון: בחורי ישיבה - לשכת שר התיירות
שלך: ק/01135 מיום 29 ינו' 69

להלן הפרטים:

א. לסעיף א' - בני ישיבה המוכיחים עפ"י נהוג קבוע שהנם לומדים בישיבות המוכרות לצורך זה וש"תורתם אמנותם", גיוסם הסדיר נדחה כל עוד הם ממלאים אחרי תנאי ההסדר. עם זאת יצויין שבן ישיבה שהגיע לגיל 26 יוכל, אם רצוננו בכך, לשרת שרות סדיר מקוצר של מספר חדשים (בהם עובר הוא אימון בסיסי) ובסיום שרות זה הוא מועבר לכוחות המלואים. במציאות ישנם תלמידים המפסיקים לימודיהם לפני גיל זה ומתגייסים לשרות סדיר (לרוב במסגרת הסדר מיוחד כגון "כרם ציבנה"). היתר, אלה אשר אינם בוחרים להתגייס לשרות מקוצר בגיל 26, ממשיכים להיות דחויי גיוס עד אשר בגיל מבוגר מאד (למעלה מגיל 39) מקבלים פטור משרות בטחון.

ב. לסעיפים ב' ו-ג' - מתוך האמור לעיל לגבי סעיף א' אפשר להבין בנקל מדוע קטן והולך מספרם של אלה אשר נשארו דחויי גיוס מעל גיל 30 ובגיל 40. יתרה מזו, חלק מדחויי גיוס אלה אינם מבני הישיבה המקוריים מחקופת קום המדינה אלא הצטרפו בהמשך הזמן מתוך עולים חדשים. סיבות נוספות המשפיעות על ירידת מספר הדחויים ככל שהגיל עולה הן: -
ירידה בכשר הגופני ובעלי משפחה מטופלים בילדים רבים, אשר מקבלים מהסיבות האלה פטור או מועברים לשרות במלואים. עפ"י הנתונים שבידינו (נכונים ל-1 אוג' 68), מספר בני הישיבה הדחויים בגילים מ-28 ומעלה (שנתון 1940 ומבוגרים יותר) הוא 870, בפירוט הגילים הבא (המספרים מעוגלים): -

גיל 28 -	160	גיל 34 -	60
גיל 29 -	120	גיל 35 -	50
גיל 30 -	110	גיל 36 -	30
גיל 31 -	90	גיל 37 -	30
גיל 32 -	90	גיל 38 -	30
גיל 33 -	80	גיל 39 ומעלה -	20

לשכת ראש המטה הכללי

1. לסעיף ד' - המספר 5000 הוא מספרם של בני הישיבה שנמצאים מעשית במצב של דחית שרות סדיר ב-1967, דהיינו כמות מצטברת של דחויים מאז קום המדינה ועד לשנה זו, פחות אלה שהתגייסו (לשרות סדיר או מלואים) ופחות אלה שפוטרו משרות בטחון.

סא"ל
ה-רמטכ"ל

שמואל גורן
ראש לשכת

א-ק"א
ב"ר פ"א
כ"ר פ"א
27.1.69

לשכת
29/1/69

ירושלים, 26.1.69

א ל 1 : אלי"ם יהושע רביב, מזכיר צבאי לשד הכטחון
מאת : מנהל לשכת שר התיירות

הנדון: בחורי ישיבות

כידוע הגיש שר התיירות, מר טסה קול פרעור על החלטת ועד השרים לענין שירות תלמידי ישיבות בצה"ל (3.10.68 גספח 524) בעקבות פרעורו קיבל השר כמה מכתבים מגורמים דתיים שונים המבקשים מסבו להסיר פרעורו. מכתב שכתב ח"כ פרש מצייין כמה בחורים שהייתי מעוניין לקבל עליהם חוות דעתך.

- א. טוען בעל המכתב מדובר בדתיים שירות ולא בשחרור?
- ב. מבילאי 30 (דהיינו אלה שהתיצבו לפני 10-12) לא נשארו אלא 560 תלמידים ששירותם בדתה?
- ג. מתוך 2000 בני ישיבה ששחררו בעת קום המדינה (דהיינו גילאי 40- כיום) נשארו רק 400 דחויי-שירות?
- ד. האם המספר 5000 בני ישיבה ששחררים מכמא כמות מצטברה של משוחררים מאז קום המדינה, או האם זה הוא ביטוי לסה"כ המשוחררים בשנת 1967.

כ ב ר כ ה,

יוסף שוחטמן
מנהל לשכת שר התיירות

690417 =

